

زما درد زما غزل

افتخار ساحل

زه دا پيش گوښي كوله شم، چې په راتلونكو
وختونو كې به ساحل د پښتو يو ډېر ځانگړې او
مثالي شاعر وي، داسې شاعر چې هر وخت او هر
ځاي ته پيدا كېږي.

سعدالله جان برق

۱/۱/۲۰۱۳ منگل

زما درد

زما غزل

افتخار ساحل

بسم الله الرحمن الرحيم

ټول حقوق د مصنف په حق کې محفوظ دي

پېژندنه:

د کتاب نوم:	زما درد زما غزل
مصنف:	افتخار ساحل
د پلار نوم:	سيد احمد
د زېږېدو نېټه:	۲/۲/۱۹۸۸
موبائل نمبر:	0301 8858780
کلې:	خدریزی پېو سیمه تحصیل و ضلع
	نوبسار
د چاپ کال:	۲۰۱۶
کمپوزنگ:	فهیم عاطف
د کتابونو شمېر:	500
بیعه:	150
پبلشر:	یونیورسټی بک ایجنسی
د موندلو درک:	یونیورسټی بک ایجنسی خیبر بازار- پېښور، برق پښتو ادبي ټولنه- خدریزی پېو سیمه، صفت میدیکوز چرات روډ پېي سټیشن.

ٲرون

د ژوند د هغه محرومو او
تلخيانو په نوم چه زه ې د
«څه بل څه» په ځاي صاحب
كتاب كړم.

تيز رفتار

ما چي په ورومبي حل د ساحل کلام وکتلو، نو په زړه
کښي مي هم دا خيال و، چي دا هم هغه شان يو شاعر
دے لکه څنگه چي په پښتو کښي بي شماره دي لکه د
خرپرو پيدا کيږي او لکه د توتانو تري نه کلام ورپوي.
هغه کلام چي د مخکښي نه په پښتو کښي په امبارونو
پروت دے بي شماره کتابونه تري ډک دي او دومره
څوک نشته، چي يې پلو د مخه واخلي.

خو چي په غور مي ورته وکتل نو ځاي په ځاي پکښي
داسي بڅري خليدل چي د نورو نه بدل وويي چي
څومره څومره موده تېرېده، نو ماليدل چي دا هلک ډېر
په تيزۍ سره مخ په پورته روان دی.

د شاعري موضوع اکثر هم حسن و عشق او ورسره تړلي
معاملات وي او ډېري اوږدې زمانې نه د شاعري موضوع
هم دغه معاملات وي نو د هرې ژبي او هر وخت په

شاعري کښي دغه موضوع اکثر اړخونه راغلي دي او
 شاعرانو پرې خپل خپل خيالات احساسات او جذبات
 پيش کړي دي او داسې يو اړخ په نظر نه راځي چې په
 هنري څه ونيله شوی نه وي. بڼايست او د محبوب د هر
 خط او حال خبرې د حسن په ليدو د عشق کيفيات بيا
 ديدن هجران او وصال مختلف اړخونه، په بار بار بيان
 شوي دي، نو اوس داسې کم اړخونه پاتې دي، چې
 څوک پرې څه نوې خبره او کړه شي، دغه وجه ده چې
 زمونږ د شاعري يوه ډېره لويه برخه د يو شان والي ښکار
 ده او سوايې د تکرار نه پکښي څه نوې خبره ډېره کمه
 په نظر راځي.

خو په دې کښي هم شک نشته، چې د تخليقي ذهن
 خاوند بيا هم پکښي څه ناڅه نوې اړخ نوې زاويه او
 نوې خيال را پيدا کړي که نوې خيال نه وي نو زوړ
 خيال له داسې رنگ ورکړي، چې نوې ښکاري.

د ساحل موضوع هم دغه همه ځير او مُقِل موضوع عشق
 و محبت ده، خو ددغه هنر دا ده چې که زړه خبره
 کوي نو هم په نوي رنگ کښي يې کوي او دغه دده
 کمال هم ده هنر هم ده او امتياز هم.

ما چې د کومې تيزې خبره وکړه، نو ساحل ډېر په لږه

موده کښې ډېر زيات سفر مخ په پورته کړې ده او دا
سفر د وخت سره سره نور هم تيزېږي، گړندې کيږي او
پورته کښېږي. دده په هر غزل کښې دده سفر لنډی
بنکاري کوم چې دی مخ په وړاندې کوي مخ په پورته
يې کوي.

زه په دې خبره کښې هېڅ باک نه محسوسوم چې ساحل
په لږه موده کښې کوم سفر کړې ده کوم ذهني وسعت
يې حاصل کړې ده او کومه ارتقا يې کړې ده دومره
مونږ په ډېرو اوږدو مودو کښې هم نه ده کړې، بلکې دا
هم هسې زمونږ يوه خوش فېمي ده چې سفر مو کړې
ده عین ممکنه ده چې مونږ هډو په ځای ولاړ يو، خو
ساحل په ځای ولاړ نه دی.

د هر شعر او د تخليق د معيار په باب کښې عالمانو ويلي
دي چې کله يو شاعر يو فنکار او يو هنرمند ته خپل زوړ
تخليق ښه ښکاره شونو دا دده د زوال يا جمود ښه ده
کله چې شاعر خپل زوړ کلام گوري، نو په هغې کښې
ورته د کمي په ځای خوبي ښکاره شوه، نو ددې مطلب
دا شو چې دده ذهن دده فکر او دده معيار ودرېدو او
کله چې ده ته په خپل زوړ کلام کښې هر وخت څه کمي
څه خاموالي څه غلطۍ ښکاره کيږي، نو دده مخ په

وړاندې روان دے. دده ذهني سفر د ارتقا په لوري
جاري دی.

او ساحل کښې داشے لاشته دے، دے هره ورځ د نور
وړاندې د نور ښه او نور ښه په تکل کښې دے او دا خبره
د خلې د ويلو نه ده، بلکې دده په شاعري کښې له ورايه
ليدلے کيږي زه چې کله هم دده نوے کلام اورم، نوراته
پته لگي، چې ساحل په قول د مولانا حالي د خوب نه د
خوب تر په تلاش کښې دے، د نوري ترقی نوري ارتقا
په لتون کښې دی. او دا دده هغه امتيازي وصف دے،
چې دے د نورو عامو شاعرانو نه مختلف کوي.

نه شم وئيلے، چې په راتلونکو وختونو کښې ژوند د
ساحل سره څه سلوک کوي، ځکه چې ژوند ډېر ناترسه
دی او د ژوند واقعات ډېر بي رحمه وي، په بنده کښې
ډېر انقلابات ډېر بدلونونه راولي، خو که حالات دغسې
وي او خدای دے د بدو سترگو او بدو وختونو نه
وساتي، دے هم دغسې روان دے نوزه دا پيش گوئي
کولے شم، چې په راتلونکو وختونو کښې به ساحل د
پښتو يو ډېر ځانگړے او مثالي شاعر وي، داسې شاعر
چې هر وخت او هر ځای نه پيدا کېږي.

سعدالله جان برق

ساحل او د پښتو جديده شاعري

هم دې پښتو د بايزيده تاريكه جوړ كړه
تر اوسه سپين نه شولگياد د نور لا هم تورپوري
(پرېشان خټك)

الله جل جلاله فرمايلي دي: (ولقد كرما بني آدم) بي شك
مونږ بني آدمو ته عزت وركړه ده. (په نورو مخلوقاتو
باندې).

الله جل جلاله په خپل قدرت يو انسان پيدا كړو او د هغه
ځينې يې د هغه جوړه پيدا كړه او له دې جوړې ځينې
يې د انسان د پيدا يښت شروع او كړه. مونږ دې اولني
انسان ته آدم (عليه السلام) وايو او ددغې جوړې نه پيدا

٦
مکوي انسانانو ته بني آدميان. که ددي انسان يعني بني آدم
که قول وزن او برابرې بهر شي نو د ژوند ټول نظام به هر
څه شي.

قال آهنگ او تونم د کاینات یو فطري عنصر او د انسان یو
لرغوی وصف دے او هم دې عنصر او وصف ته بیا انسانانو
د شعور د تکمیل په وخت یعنی هغه وخت چې د الفاظو
په قال او آهنگ کېږي پوهه او شعور ننوتل شعر وئیلې دي
شعر او موسیقي په یو کالبت کېږي دوه روحه دي او
ددې دواړو روحونو د حلول ځای انساني روح دی، نو
ځکه خو انسان په شعر او موسیقي دواړو مټین دے.

خوشحال بابا په خپل قیمتي کتاب (دستارمانه) کېږي
شعر د شلو هنرونو څخه یو هنر بللې دے او د شعر متعلق
یې وېږي ژورې او گټورې خبرې لیکلي دي، چې هغه
دا دي: شعر د شعور مشتق دے چې جبلي طبیعت لري،
شعر د هغه دي د شعر هم جبلي طبیعت بویه هم یې علم
د صانع بدائع بویه سوا تر دا نمک شیریني د شعر تعلق
په درد محبت لري او پختګي یې په استعمال. ابتداء د
شعر د افلاطون حکیم نه شوې ده، د شعر پایه نویه ده،
حکمت سره یاده ده، پیغمبران وئیلې دے، د پیغمبر
صحابو وئیلې دے، د امیر المؤمنین حضرت علي کرم الله

وجهه تمام دیوان په عربی ژبه شته، د شعر پوهه دشواره
 ده، ویل یې گران دي، د هر چا کار نه ده، هغه دي
 وایي چې مځنډان دي، یو یو بیت یې د فرزند زو هې
 شولې لري، خدای " دې په دارنځ څوک گرفتار نه کا، د
 شعر طبیعت د تند باد ده لوی ونې طاقت لري چې
 ورته ودرېږي او که نه بنیاد محکم نه لري هغه ونې د
 پیڅه واړوي، قوت د علم بویه چې بېخ یې پرې محکم
 وي او که نه بې آفته مغرته به پاتې شي، چې بې علمه شعر
 وایي څو نقصانونه لري، اول خوبه یې درست ونه وایي،
 د شعر د عیب جاسوسان ډېر دي ځان به د خدا کابل دا
 چې که فقط د شعر صنایع بدایع د عروض علم زده کا
 قوت د نور علم نه وي خطا به ورځنې واقع شي، ایمان به
 باني کا، بل دا چې د شعر مستي ډېره ده چې تاب د
 مستی د علم په زور رانه وړي، مخبط به شي، که ددې
 دواړو کارونو تېر کمال یې حاصل هغه سره که شعر
 وایي هغه علم، حکمت، فضیلت دي. هغه و ته که رخصت
 نه دی هم رفقت دی.

شعر هغه دی چې ووايي دانا
 هغه څه شعر نه دی چې یې جوړ کاندې کاڼا
 دواړه توکه څه دي درته وایم په معنا

يو آواز د خړه دے، بل آواز دے د سُرنا

(خوشحال بابا)

د خوشحال بابا د خبرو نه څرگندېږي، چې شاعري هم يو
فن يا هنر دے، چې د بې علمه او بې هنره سړي کار نه
دے او زه هم په دې عقیده یم چې شاعري باقاعده علم
او هنر دے، آمد يا الهام نه دے چې په چار او ورېږي.
محنت او کړاو غواړي.

کله چې عبدالله جان مضموم لکه د سمندر خان سمندر د
ادب د کمال معراج ته ورسېده او د فنون لطيفه په گڼ
ارخيز اضافو معمور شو، نو يو شاعر يې دې ته وهڅولو،
چې هغه ډېر په فخر او ډاډ ووایي چې:

شاعري، نثر، فنکاري، صداکاري او مزاج
بلها فنونه راغونډ شوي دي په ځان د مضموم

او يا يې وويل:

دهقانه د چا ياد دې فکر داسې کړو راډېر
آسمان لکه په سترگو کېږي راټول چې څنگه وي

څومره لوی آسمان په دومره وړو سترگو کېږي راټولول
هم يوه حيرانوونکې خبره ده او په دومره وړو کي ذهن

فکر او مفزو بلها فنونه راځای کول هم سمندر په کوزه
 کېږي بندول دي، داسې ځانگړي خلک ډېر کم پیدا
 کېږي چې هغوی ددغسې گټو صلاحیتونو مالکان وي،
 ځکه چې دا خدا داد صلاحیت، د انسان دښه پیدایشي
 ماده، پوهه، تجربه، مشاهده او د علمي کتابونو مطالعه
 غواړي او په دغه د گوتو په شمار خلکو کېږي یو افسانه
 نگار، خاکه نگار، مضمون نگار، صداکار، د دردېدلي ترنم
 څښتن او دغني خان او اشرف مفتون او د فلسفي افکارو
 ځینې نور شاعران ادیبان چې د پښتو د ادب د نویو
 رنگینو لارو لاروي دي، د هغوی ملگره جدید او
 فلسفي شاعر زلمی افتخار ساحل هم شامل دے.

ساحل د پښتو د جدید غزل او نظم لیکونکې دے، چې
 په خپل فلسفيانه ذهن او تجرباتي شعور په دې لنډ تنگ
 عمر کېږي ښه کامیاب او گړندې د خپل منزل مقصود په
 لور روان دے. سره ددې چې د مشرقي اقدارو په اډانه
 کلک ولاړ دی او د هر قسمه بې باکۍ او بې حیايۍ نه
 یې ځان په ډډه ساتلې دے او هم په دغه وجه د پښتو په
 جدیدو شاعرانو کې شمار دے.

ساحل د یوې سپېڅلې جذبي او د پښتون اولس د
 معاشي، ذهني او سماجي ترقۍ ارمانی شاعر دے، ځکه

خو وایي:

زه خو چراغ یم چې بلېرم نورنا کوومه
هسي عبث د محفلونو قید کښي نه راځمه
او کله يې چې د خپلې معاشري په غلطو رسمونو او
رواجونو د اصلاح په غرض طنز کړی دی، نو ښه په ډاگه
يې ويلي دي:

زما د زړه د گلستان یو نازولي مېرمن
د غیرتي لال د لاسه په سوره کښي لاره

د ساحل شاعري سیاسي، انقلابي، مزاحمتي او اصلاحي
ضرور ده، خو ولې انسان فطرتاً حسن پرست دے، په
حسن مټين دے او د خپل فطرت نه مجبور دے، نو ځکه
خو وایي:

یو پرق شود تیرو په مخ رڼا وه او که تندر
په ما چې يې راپرېوته برېښنا وه او که تندر

او یا دا چې:

چا ترې نه پوښتنه د ساحل په هکله وکړه
ويې خندل او ويې وئيل ښه ښه، هغه پاکل سرے

په هر انسان باندې د هغه د قوميت، ماحول، تربيت،
فضاء او آب و هوا اثر ضرور وي، ساحل هم ددغه غو
عنصرونو د اثر د لاندې کېږدې په قوم خليل مومند د
او پيدا شوې د خټکو په خاوره د ضلع نوبار په
خدریزي کلي کېږي دې، يعنې د قوميت په اعتبار د
رحمان بابا نسبي دې او د ماحول، فضاء او آب و هوا اثر
يې د خوشحال به ابا د خاورې.... نو که په دغه سبب ورته
خوشحال شناس او رحمان شناس ووايو، نو بده به نه وي.

زمونږ د کلي د يو مشر سړي د خلې وينا ده، چې مونږ ته
به خپلو مشرانو وئيل چې د خوشحال بابا د کور ماشومان
به لا خبرې نه وې زده کړې چې شعر به يې زده وو او زه
چې کله کله د ساحل او دده د نورو خوږو ملگرو لکه
فاروق خيگر، محمد شاهد طاهري، اسد گيلاني، اعجاز
منزل، واجد نور، رضا خان رضا، صبغت الله شيرين او
دغسې د نورو ملگرو د عمرونو په اندازه د دوی ادبي
ژوند ته وگورم، چې د ريلو په هغه سرکاري ډاگ به
زما سره ناست وو (او لا تر اوسه ماسره ناست وي) او د
مازيگر نه تر تېر ماسخوتنه به مو گرمې گرمې مشاعرې او
ادبي بحثونه کول، نو هم هغه د خوشحال بابا د کور د
ماشومانو قيصه را ياده کړي.

دهقان خدریزي

۳/۱/۲۰۱۶

"زه او ساحل"

زما او د ساحل تعلق ډېر د وړوکتوب نه دے، بلکل د هغه وخت نه چې زموږ په مخونو تار وينته هم نه وو، خود وخت تودو سرو هغه زما نه مشر کړو. ډير مشر دا د هغه مينه، خلوص او مبتوب دے چې لا تر اوسه ما پسي وروستو وروستو گوري، هغه رواجي تعليم نه دے کړے او نه يې لکه د رواجي عالمانو او سکالرانو په شان اوږدې اوږدې چمکدارې ډگريانې اوسندونه تر لاسه کړي دي، خو د ژوند په هره لحظه او گړۍ کې يې ما هغه يو سکالر او عالم ليدلے کتلے دی.

زېر نظر کتاب (زما درد زما غزل) د ډېرې مودې راسې د ارادې په چوکاټ پروت و، خود وخت څيېرو ساحل داسې په منډه کړے وو، چې هډو د خپلې ارادې تکميل ته يې پرېښودو نه او زه... زه هم د تېرو پنځو کالو راسې

په سرابونو پسې منډې وهم او چې بڼه سترې او ستومانه
شم، نو خالي لاس واپس په خپل ځای کینم. یوه خلاء
غوندې په ژوند کې محسوسوم، ورځ مې هم په داروي
او شپه هم په لرزان. هغه د حمزه بابا د صحرا د بربوکو
کیسه ده. کتاب یې وروستو شو خو بیا هم چاپ شو، دا
چاپ کیدل یې یواځې زما او د ساحل دپاره نه د پښتو
ادب د مېنانو دپاره هم د ډېرې خوشحالی خبره ده.

زمونږ د دواړو فکري روځنه یو ځای، یو ماحول او یو
شان شوې ده. مطالعه مو هم تر ډېره حده مشترکه ده، خو
د مطالعې په هڅمو کې ما ساحل اکثر د ځان نه دوه
قدمه وړاندې لیدلې ده، دا بېله خبره ده چې هغه هر
لیک (هغه که نظم دی او که نثر) ورومې ماته د اصلاح
دپاره وړاندې کړې ده، زه که یو طرف ته په دې خبره
ځان خوش نصیبه گڼم چې زه د خپل وخت د یوې
لوړې پایې شاعرۍ مجموعه کې تاسو ته مخاطب کیږم،
نو په دې خبره فخر هم کوم چې ساحل زما د "لنگوتي

یار" ده.

د ژوند په روان گاډي کې د هغه مثال د هغه مسافر ده

چې منزل ته خوځي، خو په جېب کې کړايي نه لري او
زما مثال د هغه قيدي دے چې هره شپه ورځ په وينه د
آزادي خوبونه ويني، خو په اصل کې آزادي د کلونو
په سفر پرته وي.

زمونږ د دواړو په ژوندونو کې دومره مشترک والے دے،
چې تر دې جملې ليکلو پورې زه داسې محسوسوم لکه
چې لگيا یم په خپل ځان ليک کووم، ځکه خو د ساحل
شاعري په ځای پاتې شوه او زه په بله سر شوم، خو بهر
حال د هغه شاعري زما د منطقونو او وضاحتونو محتاجه
نه ده او نه زه دا ضرورت محسوسوم، بلکې زما خو دا
عقیده ده چې کتاب خپل وکالت په خپله کوي، که د
ساحل په کلام کې دم وي، نو د چاپ نه وروستو د هغه
او د هغه د مېنانو په منځ کې هېڅ قسمه حالات نه شي
حایل کېدے، (علاوه د مرگ نه چې زمونږ پرې ايمان
دے) خو زه ضروري دا گڼم (تر اوسه پورې زه واحد يو
داسې سرے یم چې د هغه د ژوند د نشیب و فراز نه، نه
يو اځي خبر یم، بلکې هغه مې په هر رنگه حالاتو کې
ډېر د نزدې ځای نه ليدلے کتلے دے) چې دغه ټول
عکسونه د هغه ښاغلو لوستونکو ته وړاندې کړم.
په ساحل کې مستقل مزاجي کمه ده، اضطراب يې د

سبب او وجه گرځي، محمد شاهد طاهري (چاته چې زه
سر سيد احمد خان او ساحل مولانا عبدالکلام آزاد وايي)
وايي: "چې ساحل کمال کوي" خوزه وایم "چې ساحل
کمال نه کوي" بلکې دا وخت دے چې په "ساحل کمال
کوي".

دنیا د اړت لوټکے دے کله ډک او کله تش، خود هغه په
هکله دغه لوټکے ما اکثر تش لیدلے دے.

خدائے ۴ دې وکړي، چې د ډک لوټکي واري يې هم
راشي، چې په روغ زړه ادب ته ملغلرې سپاري. زما امېد
دے چې حالات به د ساحل د گرېوان نه لاس اوباسي،
وخت به د خپلو بې رحمه خپېرو خپېرې ودروي، د ژوند
په گاډي کې به د هغه په جیب کې د مزل دپاره
کړايي هم راشي، خو کله.....

خدائے ج خبر!!

په پښتنه مينه

فاروق خيگر

محلہ بر مسجد خدریزئ

۲۰۱۶/ جنوري - ۲

زما په خيال

څنگه چې ژوند لا محدود دے، نو هم دغسې ادب هم لا محدود شے دے. يو نظريه يا يو عقیده په هره زمانه يا هر دور کېږي د انسان د اهمو ضرورياتو نه يو مهم ضرورت گڼل شوی او منل شوی دے، خو زما خيال دے چې نظريه او عقیده بغير د يوې سپېڅلې او کوتلې جذبې نه په هر حال نامکمله ده، ځکه چې د نظريو او عقيدو د پاره د دليلونو او منطقونو ضرورت وي، خو جذبه.... جذبه د داسې قسمه وړو وړو خبرو نه ډېره مېړا وي، خو په شرط ددې که دغه جذبه د يو خاص ټولگي يا خاص چاپېرچل په ځای د کليم انسانيت د پاره وي.

"زما درد زما غزل" کښې خلائي تبصرې او ما فوق
 الفطرت تخيلات نشته، د زمکې د ژورتيا، حدونو او
 پيمایشونو پيماني نه دي ازمائيل شوي، دې کښې هغه
 شے نشته کوم چې د عام انسان د روزمره خيالاتو او
 مشاهداتو نه اوچت دے، خودې خبرې ته په شعوري
 توگه پام شوے دے، چې کم از کم هغه داخلي او
 خارجي احساسات، مشاهدات او تجربيات کوم چې په
 شعوري او لا شعوري توگه د انسان د روزمره ژوند حصه
 دي هغه په خپل اصلي حالت کښې تاسو ته وړاندې
 کړے شي او شايد چې هم دغه زما فن هم دے نظريه
 هم او عقیده هم.

بله خبره دا، چې "زما درد زما غزل" يواځې زما د
 احساس نه، بلکې ددې موجوده حالاتو ژبه ده. اوس دا
 ژبه ترڅه ده که خوږه او که رنگينه، دا ستاسو تر
 محسوساتو منحصره ده، زه هېڅ قسمه دعوی نه لرم.

ما له نورې هم ډېرې خبرې راځي، خو ضرورت يې ځکه
 نه گڼم چې تاسو په اولنو صفحو کښې د پوهانو رايې
 لوستي دي، البته د هغه ملگرو شکر گذار يم چا، چې
 ددې کتاب په چاپ کولو کښې ما سره هر قسمه مرسته

کړې ده.

د محترم مشر سعدالله جان برق صیب، دهقان خدریزي
او زما د خوږ اشنا فاروق خيگر دپاره د مننې الفاظ نه لرم،
چا چې په خپلو ژورو او ګټورو ليکونو "زما درد زما
غزل" ولمانځلو.

تاسو يقين وکړئ که د صبغت الله شیرين شیرينه او
لبونۍ مينه په مانه وې زوروره شوې، نو شايد... شايد
چې "زما درد زما غزل" هم هغسې پانې پانې په
درازونو کښې پروت وې.

افتخار ساحل

۷/۱/۱۶

د جمعې شپه

د ژوند په لاره چې تر خود نظر تار وو زما
ستا تصور هم لکه ستا غوندې ویزار وو زما

اوس چې زما تشه نامه اخیستل کفر ګڼي
هغه سره څه زمانه ګڼي پرستار وو زما

ما به یې څنګه هریو حکم په سر سترګو منه!
نه زه بنده وم، نه هغه پروردګار وو زما

هرې نعرې مې انا الحق سره سیالي کوله
هر یو احساس زخمی زخمی په سر د دار وو زما

په لږ کړاو دغه لحظه د وصل ګرانه نه وه
که تر قیامت په پورې تاته انتظار وو زما

ما په هر څه کې د اصولو پاسداري کوله
هر څه مې بائلل محبت وو که روزګار وو زما

تاته به یاد وي یا به... نه دریادوم یې نه خو
ستا په لویۍ کې هم وړوکه شان کردار زما

ما به پرې هر وختې باران د شرابونو کوو
که د بڼکلا په ریاست باندې اختیار وو زما

توبه توبه خومره سرکش وو د خوانی وختونه
چرته چې نه کار، نوهم هلته کې به کار وو زما

نه زه یوسف^ع ابن یعقوب^ع وم نه دا ښار د مصر
ولې بیا هر څوک په هر رنگه خریدار وو زما

د زړګي راز به مې ساحله چاته نه ښودلو
سر خوهغه وو چې د عقل نه وزګار وو زما

په هر ډگر مې وو نظر تيرې تيرې غوندي
شپه را خوره وه ستا د تورې لوپټې غوندي

حالات په مونږه راتپي د بدنمې تورو نه
اورمه نن سبا نرۍ نرۍ قيصې غوندي

نن مې نظر د رواجونو زنجيرونه شلول
نن يې په غېږه کښې په زوره رانيوې غوندي

زما د تورو تورو سترگو د خمار طبيبه!
زړه کښې مې ښځې ښځې کېږي څه چرې غوندي

د ژوند غارمه يې د احساس د سر ويسته سوځول
ساحل روان وو په دَو دَو خولې خولې غوندي

د حالاتو په دو تر کښې خندنۍ چې مې جذبه ده
دا د کوم جنت احساس دے؟ کوم تکل کومه آسره ده

د عمرو نو پیره دار بانه مې خمب ته نه جوړېږي
د خوبونو کونده ناوې مې په سترگو کښې اوده ده

هر پیغام دې زما غوړ ته لکه گرمه سیکه توې شي
وخته دا دې ترنم دے؟ وخته دا دې زمزمه ده

د معاش فکر لرونکو راشی راشی ساه یې خپړي
د غربت د دیو په لاس کښې د ژوندون مرئ خپه ده

که په شمع باندې سوخم، که چراغ ته لوگۍ کېږم
خو قایل د تیارو نه یم، په رڼا مې عقیده ده

هنه څوک وه؟ د کوم حای وه؟ دا خبره دومره ښه ده
دا قیصه ډېره زړه ده، دا قیصه ډېره اوږده ده

چې په خوي باندې منصور دے، چې په قام باندې خلیل دے
اوس که دار دے او که نار دے د ساحل ژبه یوه ده

را گهر چي وو په ډېرو گردشونو کښې ژوندون
مونږ کړې دے په دغسې وختونو کښې ژوندون

د خپل حسن د لوي غرور پر نوم لږه مسکۍ شه
را پوک وهه په گرځنده لاشونو کښې ژوندون

د پېغلو په ټيکرو به ترې گلونه زرغونېږي
تر څو چي راتوکېږي په سرونو کښې ژوندون

د چا د پاره خوب د شوکيري په تبغ حلال کړو
چي نشته د پي مخو په لوظونو کښې ژوندون

نزدې ده چي فکرونه دې د باد په سر بڼه شي
ساحله را پيدا کړه په لفظونو کښې ژوندون

هغه که هر څه وو، رواج يې د الفت پاللو
زما د زړه د هر آرمان سره يې پټ پاللو

زه د اجل د سوري لاندې داسې ژوند کومه
لکه یونس^ع د مهي خېټه کښې قدرت پاللو

هغه يو درد چې تا د خپل حسن زکات گڼلو
ما د شباب د شوگېرو په رياضت پاللو

ته څه خبر يې، بې خبره ستا د هر يو ستم
هر يو پرهر مې ستا د غم په حرارت پاللو

چې د حالاتو تيزندۍ مو په څټونو کښې وې
ساحله دې کښې به مو څنگه محبت پاللو

هغه د خلکو منځ کښې اوسي خو جدا سرے دے
ستا لېونے خود خوبونود دنيا سرے دے

په کوم دليل يې دمه وار د خپل شکست وگڼم
رقيب خو هم لکه زما غوندي باچا سرے دے

راځه چې دواړه ورله ورشو لاس نيوه يې وکړو
هغه ځنګل کښې يو نيمگرے نيمه خوا سرے دے

چا مې د کور نگرے وران کړو چا د کلي گودر؟
په چا دعوه وکړم، چې دغه او که دا سرے دے

د چا د غمه چې خدا په ځان حرامه گڼم
هغه سرے څومره بي غمه بي پروا سرے دے

چې څه خبرې يې په زړه وي په ميدان يې کوي
ستاسو ساحل د آينې غوندي صفا سرے دے

هغه د خلکو منځ کښې اوسي خو جدا سره دے
ستا پټونے خود خوبونود دنيا سره دے

په کوم دليل يې ذمه وار د خپل شکست وگڼم
رقيب خو هم لکه زما غوندي باچا سره دے

راځه چې دواړه ورله ورشو لاس نيوه يې وکړو
هغه ځنګل کښې يو نيمگړے نيمه خوا سره دے

چا مې د کور نغړے وران کړو چا د کلي گودر؟
په چا دعوه وکړم، چې دغه او که دا سره دے

د چا د غمه چې خدا په ځان حرامه گڼم
هغه سره څومره بې غمه بې پروا سره دے

چې څه خبرې يې په زړه وي په ميدان يې کوي
ستاسو ساحل د آينې غوندي صفا سره دے

خومره سلگی وی، خومره خریکی، خومره ډېر دردونه
ستا محبت کښې مې د زړه نه وو چاپېر دردونه

تاله د خپلو ستمونو احساس نه درکوي؟
زما د سترگو په گوټونو کښې برسېر دردونه!

زه چې بې شمېره ارادې لرم سنگار دې کووم
ژوندونه! ځکه دې راکړي دي بې شمېره دردونه

چې ستانه پس یې اثاثه د زندگۍ بڼمه
څنګه دې غم د ځانه پیل کړم، څنګه هېر دردونه

جانانه ستا د اوبښکورود به هم بندونه مات کړي
که د ساحل دخاموشۍ نه شورا تېر دردونه

ستا د بنائست، د نزاكت خاڅكي را وورېده
د زړه په دشت مي د رحمت خاڅكي را وورېده

په دې اُمېد دې همېشه د كور طواف كوومه
كه چرته ستا د محبت خاڅكي را وورېده

بيا به په نيمه شپه د خان د حجري ور ټكووم
بيا د آسمانه په شدت خاڅكي را وورېده

چې ستا په سر مي دشته مندو سره سرو هلو
زما تندي نه د غربت خاڅكي را وورېده

ساحله بيا د چا د ياد چپو په مخه كړلې
چې دې د سترگو وقت په قوت خاڅكي را وورېده

زما رڼا د تور پروني په پرده کښې لاړه
سپوږمۍ د تورو تورو ورېخو په جرگه کښې لاړه

د هنې څه وو، خو دوو ټکو کښې يې راکړو جواب
زما د ټول عمر خواري يوه لحظه کښې لاړه

ازغي ازغي بانه دې اوس هم گذارونه کوي
کلاب کلاب ځواني مې ستا په تلوسه کښې لاړه

زما د زړه د گلستان يونازولي مېرمن
د غيړتي لالا د لاسه په سوړه کښې لاړه

د زلمېتوب د زندگۍ يو قيمتي حصه مې
ستا د نازونو اداگانو بدله کښې لاړه

د ژوند په منډه کښې خو ځکه وروستو پاتې شومه
چې د غربت د ازغي سوکه مې په خپه کښې لاړه

ما د ساحل نه تماشه د سمندر کوله
خو زندگي مې هم په دغه تماشه کښې لاړه

زیات کہ نہ وی کم خومی پہ لاس کبھی دے
شکر دے چہ دم خومی پہ لاس کبھی دے

کلمہ ستاد غیری یوتپرہ ازغے
یاد ستاد ستم خومی پہ لاس کبھی دے

تاوئیل چہ لاس کبھی زرغونپری نا!
وگورہ، شرم خومی پہ لاس کبھی دے

خہ ناخہ براس پرہ دزہ وباسم
نبہ دہ چہ قلم خومی پہ لاس کبھی دے

ستا پہ جفانہ، خو پہ دہ خیل ارمان
ویر، ژراماتم خومی پہ لاس کبھی دے

چرتہ خہ، را وگر خہ دا وگورہ
دک زہرے دغم خومی پہ لاس کبھی دے

زما نظر کښې خوبس دا د د هغه حیثیت
لکه چې څنگه په وجود کښې وي د زړه حیثیت

نه مې ستا زنه کښې حاصله کړه د خال مرتبه
نه مې ستا سترگو کښې نصیب شو د رانجه حیثیت

چرته چې ټول خلک په زړونو باندې لوبې کوي
هله د زړه د ماتولو آخر څه حیثیت؟

ما که څه غوښتي دي، خو غوښتي مې د بل د پاره
نه مې نامه له چا نه، غوښتي ده او نه حیثیت

دومره وو دنگ د هغه ښکلي د ښکلا تصور
چې د هر ښکلي یې په خپو کښې ټیټېده حیثیت

شراب د بل او تشنگي وه د ساحل په لږو
ساقی! محفل کښې دې ور وبخښلو، ښه حیثیت؟

دومره جصارونونه چې ستا تر بام و در رسي
خداي زده، چې آواز به مې تاته برابر رسي؟

دلته خو په هر څه باندې زور د زورور رسي
کند د قلندر رسي، او تخت د سکندر رسي

رسي دې مقام ته خوزمونږ غوندي کم تر رسي
ستا د تندي خال ته به پشکه بختور رسي

نه گڼم چې بيا به ترې شغلې د رنگ او نور اوځي
دی د زړگي تل ته چې مې ستا د نظر نمر رسي

ته او خداي چې ووايه په دې کبې خو خطا نه يم
ستا د قدم خاورو ته زما بې سره سر رسي؟

وېش چې د تقدير وشي، نو ټوله نړۍ امن شي
يو زه بدقسمته يم ماته پکبې شر رسي

زلفې په شاتولي کړې او مخ ته يې راپرېوځي
شپه که په شالاره شي خوزور يې تر سحر رسي

توره تياره كه ستا د زلفود زندان حصه ده
زما قبوله ده، چي دا د امتحان حصه ده

صبر شه! تائه به كجري د بشاره راوړمه خو
لا مې د برخي په غنمو كښي د خان حصه ده

كه ستا د مينې نه منكر شم نو كافر به شمه
وطنه! تاسره خومينه د ايمان حصه ده

ستا د جمال د زړه راښكونكو نظارو په لټون
دا رڼې اوښكې مې د سترگو د تاوان حصه ده

د وخت نارامو ته ساحل زړه سمندر ولره
خكه چي دا د غم خپيري د دوران حصه ده

خه تپوس کوي همدمه، چي په چا باندې راتول دي
زمونږ خبرې گرېوانونه، خو په تا باندې راتول دي

هر نظر دے چي انبلي، ستا په نرمو خوږو شونډو
د مېړو هوس ته گوره، په حلوا باندې راتول دي

په نامه خود حرص دي، په نامه خود لالچ دي
په معنی کښې جوج ماجوج دي، په دنيا باندې راتول دي

ستا د ياد د ترهگرو، د يرغل په نتيجه کښې
حادثات مې د زړگي په پښتونخوا باندې راتول دي

بس که، راشه، گنې خوري مې، د حالاتو بد روحونه
ته يې نه وينې صنمه، خو په ما باندې راتول دي

ما دروغ دروغ گڼله، خو رښتيا ده، چي ساحل يې
طوفانونه دي په هرې تمنا باندې راتول دي

ستا د تصور نه که پردے شمه
بيا خوبه د لاري لاروے شمه

ستا د مسکو شونډو د حاصل په لار
زه په انگارونو باندي تلے شمه

دا د کاني کلک تن به رانجه کړمه
گوره که په سترگو کښي دې خاے شمه

درېغه چې په سم نظر را وگوري
درېغه چې زه هم چرته سرے شمه!

ستوري که اوچت دي، خو ممکنه ده!
ستا په تصور يې رانيوے شمه

چې انحراف د شوگيرې نه کوو
بې حرمتي دې د وعدي نه کوو

د يواشنا په يو نظر مو ايمان!
هر نازولي ته سجدې نه کوو

يو خو خبرې ملغلرې کوو
هسې اوږدې اوږدې قيصې نه کوو

اوس يې انجام لره عنوان لټوو
اوس يې په حُسن تبصرې نه کوو

خم دے، ساقی دے او پوره اختیار
خداي نه پرېږو چې نشي نه کوو

مونږه د دار يو، دار زمونږ ساحله
لکه د خلکو تماشي نه کوو

د ژوند د ډېرو هلو ځلو شرفساد د پکښې
زړه به مې مات و، خو چې بچ دے، د چا یاد د پکښې

نن مې دمخ تائراتي تحریر ته ښه وگوره
ستا د نیازینې گلورینې ځوانی داد د پکښې

اے د نازک وجود نازک احساسه خواست کوومه
نور مې وحشي وجود ته مه راخته جلاد د پکښې

که ستا د شونډو اسویلي ووځي، نگهت خوروي
زما په شونډو که نغمه ده، خو فریاد د پکښې

د هغه سترگو مرادونه دي خدای نه رد کوي
چې د ساحل غولندي ناباد او نامراد د پکښې

نن مې نظر ستا په لټون کېنې په یو سا څارلې
هغه کوڅې، چې انتظار کېنې به مې تا څارلې

ما به وې گوره که یو پرق ستا د جمال شي پکېنې
د هجر شپې به مې په طمع تر سبا څارلې

ما به په لړه تروړمې اور اور کي رانیول
ما په بچین کېنې هم استازې د رڼا څارلې

څوک لېوني وو په خندا په سر د دار وختل
چا په قدم قدم کېنې سترگې د ملا څارلې

ځکه یې ستا د مینانو صف نه اووېستمه
چې وسوسې مې د زړه چاودې تمنا څارلې

چې وینې اوده وو ژوندی مړه وو، د وفا سنگرې
بغیر زموږ نه به ساحله وروره چا څارلې

داخو دنیا ده، چا نیمګړې چا پوره و خوره
ما په ترخه ترخه، یارانو په خوره و خوره

چې ستا د یاد پټۍ یې راوړلو زما تر سره
هو د کینسر د مریض غونډې دمه و خوره

کلونه پس چرته کېږي ناڅاپي درغاړه وتم
بخښنه غواړمه، په هېره مې روژه و خوره

دغه شپونکې چرته داصله سوداګر خونه دے
څنګه زمرے وو، چې په یو غړپ یې رڼه و خوره

هنې سحر لکه د نمر ستوماني وویستله
په مونږ یې هسې انتظار کېږي غوټه شپه و خوره

اوس ورته غوږ شه چې بې وخته آذانونه کوي
د زړه طالب مې ستا د کلي وظیفه و خوره

ساحله ستا لاهو کېدل هم یقیني ګنمه
د چا خوړو ورو زلفانو که چپه و خوره

په زخمي زخمي اعصابو مې پر تې دي
ستا د فکر شونډې هغسې تودې دي

ستا د مينې په پيرزو کښې څه کمه ده
که زمونږه بې مقصده شوگيرې دي

څنگ د کبر نه شمله په تندي کېږدم
تار په تار د ملاليو لوپټې دي

بوراگانو درنگ ساعت له په دې لاره
را روانې د گلونو قافلي دي

مابه وې چې کورې دا به دې لاهو کړي
تابه وې د جلاله اوبه خوږې دي

د حالاتو د موسم د نظر تاره
په کتو کښې دې مبهمې اشارې دي

شپه درنه ده، لږ بيدار اوسه ساحله
هر طرف ته طوفانونه دي، چېرې دي

يو پرق شود تېرو په مخ، رڼا وه او که تندر
په ما چې يې را پرېوته برېښنا وه او که تندر

او تره شوه هوسۍ غونډې په دانگو دانگو لاره
شوخي وه که مستي وه، که حيا وه او که تندر

د سترگونه را پرېوته د زمکې تل ته لاره
دا اوبښکه مې د صبر انتها وه او که تندر

چې کړس شو نو د کړس سره مې زړه په ښکته لارو
خبر نه شوم د ځانه، چې خندا وه او که تندر

بېگاه سپوږمۍ پوره وه، خو بيا هم پيکه پيکه وه
حيران يم چې نيولې ستا ښکلا وه او که تندر

د ډېرو غمازانو نه يې وار و پار خطا کړو
محفل کې يې زما په باب وينا وه او که تندر

ساحله چې د ځان سره يې پانې پانې يوړې
طوفان وو، زلزله وه، که هوا وه او که تندر

غزل غزل، نغمه نغمه، سپرلي سپرلي مخونه
د جهنم په اور کښې سوځي جنتي مخونه

زما پرهر پرهر احساس يې نور زغملې نه شي
د هر دېوال نه کوزوم دا خونړي مخونه

چا د دهشت او مايوسۍ کندې ته وغورځول
هنه د گل غوندې ښېرازه او مسکي مخونه

هېچا زما د مستقبل پرواه ونه ساتله
هم مې د حال اوليدل، هم مې د ماضي مخونه

د چا هر داغ چې مې تمغه په خپل تندي کښله
هنه ياران زمانه ولې پټوي مخونه

ورځه ورځه! ته د رنگينو تماشو عادت يې
له ژونده ستړي د ساحل په مخ اړدي مخونه

د مایوسی تیرې په هر طرف خورې ولې دي
د گل په شونډو د سپرلي نغمې اودې ولې دي

چې نه زه نمریم، او نه ته د خوار لسمې سپوږمۍ
بیامو تر منځه د وختونو فاصلې ولې دي

هغه که سراسر د زهر هلاهل چینه ده
نو دا خبرې یې د شاتو نه خوږې ولې دي

چې په یو لور وې نو لا نور پکښې څه حرج د تپوس
بس! ماته مه وایه چې سترگې دې کږې ولې دي

نن دې خدا زموږ نه ولې دوزخ نه هېروي
نن دې ساقی په مېکده کښې ډیوې مړې ولې دي

اے د انسان په خوږ خوږمنو د انصاف مړونو
زموږ څټونو له حالات چرې چرې ولې دي

د یو منزل په لارو کښې تفاوت د څه دے؟
په یوه لاره بیلې بیلې قافلې ولې دي؟

يا يې تار تار کره يا پرې زړه د درخو و تخنوه
آدمه، قات دې په رباب کې ترانې ولې دي

چرته فردوس، چرته سقر، حکه حیران یمه چې
ستا د نظر په بهارونو کې لمبې ولې دي

ډیرې راوکتل خونن یې ورته ونه کتل
خدا یا دا سترگې مې په خوي کې پښتنې ولې دي

نقش دې په شونډو پُر اصراره سیاهي دڅه ده
دا په شفق باندې نری نری تیارې ولې دي

دا یو تپوس درنه کوم صاحبه ستا د محل
هره ډیوه کې د مزدور وینې خولې ولې دي

د مرگ په پانه د ژوندون قيصه رنگينه غواړي
ملګرو هره کربلا د حسين ^{رض} وينه غواړي

ته به جواب لري که نه؟ د تاج محل ملکې!
زما خولې چې دې قصاص د لونگينه غواړي

چرته چې حق وئيل ګناه وي حق پرست لېونې
هله به څنگه څوک د چا نه خپله مينه غواړي

د احساساتو سنگ زني ده، ملامت نه يمه
چې تخيل مې د تخليق ژبه سنگينه غواړي

نه يې خپل سر په تيشه ووهه، نه غر ساحله!
زما فرهاد خو په خوبونو کې شيرينه غواړي

ژبې هغه دي د وفا لوظونه هغسې دي
زمونږ په برخه دروغژن خوبونه هغسې دي

تازه تازه مې د زړگي زخمونه هغسې دي
په دې مزار د چا د لاس ګلونه هغسې دي

نه زمکه سره تانبه شوه نه آسمان را اونړیده
زما په شونډو مسلسل آهونه هغسې دي

زما وجود نه زما سا چرته پخوا وتې ده
ستا د قاتل قاتل نظر خویونه هغسې دي

مونږ د فرهاد وروڼو پرې د ډیرې تنې وشلولي
خود شیرینې د بابا شرطونه هغسې دي

د جهان ذکر پکښې ستا د ذکر حای ونيوو
اوس نه ساحل نه د ساحل شعرونه هغسې دي

چي هر ناز لکه ازغے دگل اندام دے
عشقه دا دې خوومره بکله انتقام دے

د پرکار غوندي په يو نقطه تاوېږم
هر قدم مې يو آغاز لره انجام دے

که څوک څښي، که نه، خو ځانگې حيراني ده!
د ساقی د سترگو دومره احترام دے؟

کله زړونه ماتوي، کله لوظونه
دا دې څه پښتونولي ده څه اسلام دے

د ساحل په بې رخی مه خپه کېږه
نن سبالر په گردش کېږي د ايام دے

ياد چي دې په هېره په خطا نه شوم
ورک دې کړمه داسې چي پيدا نه شوم

تامي کوم ارمان په وينورنگ نه کړو
زه دې کوم ستم ته په خندا نه شوم

هسې دې د شونډو تاؤ ته اونيوم
څه خوږه وعده شومه، وفانه شوم

خوبومه په سترگو کښې دې حل شومه
دردومه د زړه نه دې جدا نه شوم

ستا د تصور په جهانونو کښې
ډېر که د هر چاومه د چانه شوم

اوس مې يقين راغی سودايي شومه
که چي ستا د زلفو په سودا نه شوم

آف، د هغه سترگو طوفاني نظر
ښه ده چي ساحله په هوا نه شوم

درد یمه، خړیکه یمه، پرهار پرهار یمه زه
د خپل غزل د تګو د غاړې هار یمه زه

چې نه مې خپل شته پکښې، نه څوک خواخوږۍ جانان
څه له ثابتۍ کړمه، چې ددې ښار یمه زه

ښو ته چې ښه وایمه، بدو ته بد وایمه
ځانله کارونه کورم، هسې وزګار یمه زه

مطربه ستا د رباب، په هر یو تار کېږي زه یم
ساز یمه سوز یمه زه، سُر او سینګار یمه زه

ستا د ښایست نه بغیر، دنیا کېږي هېڅ نه وینم
څومره بې لارې یمه، څومره په لار یمه زه

ساقی د نورو مټیو، طمع به څه له کووم
ستا د الفت په مټیو، خمار خمار یمه زه

زما او ستا د مینې، د قیصې سر دغه دے
چې نه مې یار کړلې ته، او نه دې یار یمه زه

ژوند چي د ژوندون د کوره وټه دے
سر مې د ځنگون د کوره وټه دے

ستا لېونې، ستا کلي کښې، ستا نخښې
گوري، په لټون د کوره وټه دے

څوک به يې په ډېر څه باندې نه کړي کور
څوک چي په سمون د کوره وټه دے

ستا د ميلمنو پينزيو شرنگ سره
خوب، آرام، سکون د کوره وټه دے

ورشه د ساحل په خوا يې وگوره
هنه چي پرون د کوره وټه دے

چي موزمير د محبت رڼا ته ګوته نيسي
خداي خبر خلك ولې ما او تاته ګوته نيسي

زما شعور لکه قيدي د آزادي په امېد
په خداي يقين وکړه، چې هر سبا ته ګوته نيسي

چي هر سره پکښې د ځان له احتسابه زغلي
په داسې حال کښې به څوک څنگه چاته ګوته نيسي

نه ورخته شم، نه يې لاس کښې رانيولې شمه
بې خوده زړه مې د سپوږمۍ ځلا ته ګوته نيسي

زه هم انسان یم، مجبور له خپله نفسه یمه
چي خواهشات مې د هوس رضا ته ګوته نيسي

چرته ساحل او چرته ستا اور وروونکې شباب!
هسې ساده، دے چې د اور وفاته ګوته نيسي

مشکل ده که عمرو نو کښې یو بل سره یوځای شو
راځه! چې په خوبونو کښې یو بل سره یوځای شو

د ژوند جبر خپلي دوه خود سره مټین زړونه
د وصل آسمانونو کښې یو بل سره یوځای شو

غمونه د دنیا که د یو بل نه کور وکړ دي
خوماته په دردونو کښې یو بل سره یوځای شو

یقین وکړه که بیا مو څوک په عمر کښې جدا کړي
یو ځل که په سوچونو کښې یو بل سره یوځای شو

تیرې وې، تندرونه، طوفانونه، ووسا حله
په دغسې وختونو کښې یو بل سره یوځای شو

د کلي لار ده، رقيبان کوي خوکی غرمه ده
د زلفو سوري کښې مې پټ کړه لېونی غرمه ده

ته دهغه نه د خپل سر د سوري طمع لرې
د چاپه سر چې ټول عمري د بې وسۍ غرمه ده

نن ورته ټول زخمونه سپرم د ټکور په غرض
نن يې په شونډو د شفق د رنگينۍ غرمه ده

پښتانه ستړي دي، اوده دي، ټپې مه زوتوه
بس، د بلۍ نه شه راكوزه ملالی^(۱) غرمه ده!

ساحله حكه مې د زړه انگن ته اور اچوي
ستا په غزل باندي حاوي د زندگۍ غرمه ده

^۱-د مېوند ملالی ته اشاره ده!! (ساحل).

په هر قدم مې از مېشتونه د دنيا تنگوي
داسې حالات دي، چې حساس سړي له سا تنگوي

ما چې ې لاس نيوو، نوزۀ يې ترهگر بللم!
ما چې له جنگه توبه وکړه، اوس مې لا تنگوي

دا به هم وخت وي چې زه ستا د تصور نه وځم؟
دا وسوسه مې د جنون تر انتهاء تنگوي

زمانه پس لکه د تېرې سانحې په شکل
زما يقين دے چې يادونه به مې تا تنگوي

ما درته وې، تانه منل، حه! اوس زما نه بغير
ساحله خنکه دې د خپل زړگي درزا تنگوي

چي د حسن او وفا خبري کيږي
لازمآ به پکښي ستا خبري کيږي

محبت دې مشهور لکه مجنون کړم
په هر کور کښي اوس زما خبري کيږي

بيا به نه راحم ناصحه دا دے لارم
ستا محفل کښي خوبس دا خبري کيږي

باور وکړه چي بغير د محبت نه
که د خلې نه مې والله خبري کيږي

ستا په هکله مشورې ستورو نه اخلم
ورسره مې تر سبا خبري کيږي

په تلو تلو کښي څو خوږې خبري وکړه
په نصيب به چرته بيا خبري کيږي

چي هر وخت د سمندر مخکښي دېوال وي
د ساحل د زړه وړتيا خبري کيږي

ما به وژلے وو، که گران ته مې لاس نه رسېدو
آرمان خو دا وو، چې آرمان ته مې لاس نه رسېدو

د خپل نصیب ستورے به ما راشوکولے وو خو
ډېر رانه لرې وو آسمان ته مې لاس نه رسېدو

پرون يې څه راته په ډک محفل کېښې ځان اووئيل
دومره اوچت شومه چې ځان ته مې لاس نه رسېدو

په غټو غټو مې کتل خوزه بې وسه ومه
خپې مې بې دمه وې، کاروان ته مې لاس نه رسېدو

اوځانده اوځانده خو خپل مې تار په تار کړو ځکه
اے زوروره! ستا گريوان ته مې لاس نه رسېدو

څه دومره لرې ترې نه، نه وم خو بيا هم ساحله
زه ډوبېدمه اوجانان ته مې لاس نه رسېدو

تبه مې نه وه خو خولې راباندې تلې او راتلې
د خپل حساس فکر لمبې راباندې تلې او راتلې

اخر انسان ووم ما به څنگه ترې نه ساه اخیسته
ستا د تېره نظر چرې راباندې تلې او راتلې

زه لکه زمکه ووم مجبور ووم په خپل وس کې نه ووم
د ظلمتونو قافلې راباندې تلې او راتلې

نن یې له ورايه راته ووي چې دا څه وجه وه؟
ساحله ستا غوندې چې راباندې تلې او راتلې

چې د خوبونو په جهان بهروسه پاتې نه شوه
لکه د ژوند مې په جانان بهروسه پاتې نه شوه

چې يو پوره کړم بل راوټوکېږي خه وکړمه
زما د خپل زړه په ارمان بهروسه پاتې نه شوه

ټوپک په لاس سنگر ته درومي قرآن نه خپلوي
د مسلمان په خپل ايمان بهروسه پاتې نه شوه

ستا په کوڅه د پېره دارو شمېره زياته شوله
که نه! زما جوړې په ځان بهروسه پاتې نه شوه

د يو انسان د بل انسان نه سترگې نه شرمېږي
د يو انسان په بل انسان بهروسه پاتې نه شوه

ساحله ته دې هم دا خپل لستوني ښه وڅنډه
پکښې پراته نه وي ماران، بهروسه پاتې نه شوه

چې په دنيا کېښې څوک جانان نه لري
لکه چې زړه نه لري، ځان نه لري

عکس ته دې ډېرې اوبښکې تويې کړمه خو
خليل زړگه مې پرې ايمان نه لري

هغه د سرو کلو د بڼې باسي وو
زموږ پرې اور شوه خو آسمان نه لري

د محرومو په آرمانجن کلي کېښې
څوک دے چې زړه باندې آرمان نه لري

ستا د سر تېره ديدنونه ملنگ
قلنگ مني خو بس! تاوان نه لري

ستا د سيلاب سيلاب نظره توبه
زما د زړه ساحل يې توان نه لري

څوک چې د چا د هرې سا په نامه سا اوتري
دا زمانه ورپورې نوم د لېوتيا اوتري

د محبت تودې جذبې مې سرولې نه شي
که ډېر بندونه مې په لاره کېنې دنيا اوتري

هله به ووځي ستوماني مې د ستومانه وجود
خو که يو ځل په خپلو زلفو باندې ما لوتري

نادان زړگيه محبت کېنې ژور سوچ پکار دی
خلک چې بار ته لاندې وځي اول ملا اوتري

ساحله بيا به دې ليدوله څوک درځي او که نه؟
وخت که په خپلو زنجيرونو خپې زما اوتري

لېونی ده د دولت محتاجه نه ده
زما مینه د صفت محتاجه نه ده

ستا د زلفو خوشبویانې پکښې گرځي
محلې دې د جنت محتاجه نه ده

شاعري چې مې د یار د شونډو رنگ شي
کڼې نوره د شهرت محتاجه نه ده

چې زما د زړه په دشته کښې اوسېږي
د مغل د سلطنت محتاجه نه ده

د ځوانۍ هره چپه کښې مې مستي ده
د ساحل د حرارت محتاجه نه ده

څه زورور دے! په ولاړو چرو لوبې کوي
ستا انتظار مې همېشه په بنو لوبې کوي

يواځې زه خويې په مينه لوغړن نه يم
ډېر پتنگان يې د بڼا بست په لمبو لوبې کوي

کله مولا س کښې لوبوي کله مو خپو ته اولي
حالات په مونږه د ميرگاتې چيندرو لوبې کوي

لوی انسانان ورته د ځان نه ډېر واړه ښکاره شي
واړه مارغان چې په اوچتو بنگلو لوبې کوي

زړگيه دا څه کوي، چل دوکه فريب ايزده کا
دا زمانه خو په رېښتونې جذبو لوبې کوي

څوک يې توپک ته وايي، څوک يې تشدد ته وايي
بعضې لوبغاړي په اسلام او پښتو لوبې کوي

څنگه يې پوهه کړم د سترگو په رموز ساحله
هنه خواوس هم لا په ماتو بنگرو لوبې کوي

د تهمت تور کي کجل په مخ شيندمه
پرېږده! نن خو دې اور بل په مخ شيندمه

ستا بهار بهار خوانی له دوام غواړم
خواهشات چې د اجل په مخ شيندمه

که قابله وي، نو لاس ورباندې سره کړه
د زړه وینه، دې اول په مخ شيندمه

راشه، ستا د بیا راتلو په انتظار کېږي
ستا د پل خاورې خجل په مخ شيندمه

چې بوسه یې ستا د شونډو ضرورت وي
داسې رنگ به د غزل په مخ شيندمه

رب نه غواړه چې یو سل ژوندونه را کړي
چې هر ژوند دې په هر حل په مخ شيندمه

ورک د چا په فکر هره شپه هغه پاگل سرے
ستور و ته کوي يوه قيصه هغه پاگل سرے

هله کښې چې نه د چا غوږونه وو نه سترگې وې
خود به وو د خان سره اخته هغه پاگل سرے

اوس هم په رڼا ورځې خوبونه د دیدن ویني
اوس هم په گودر کوي تپه هغه پاگل سرے

ستا د دروغ ژنو وعدو لوړو لوړو غرونو ته
ستا په انتظار تیروي شپه هغه پاگل سرے

چا ترې نه پوښتنه د ساحل په هکله وکړه
ويي خندل او ويي وئیل ښه ښه! هغه پاگل سرے

خلک ناروا او روا پېژني
خومره چې تا پېژني، ما پېژني

وخته دا زه نه يم چې درياد يمه
خپله سرکشي مې په تا پېژني

سترگو ته دې حکه دعاگو يمه
سترگې دې رازونه په ما پېژني

ياد دې په کوڅه کې را تر غاړه شو
شکر دے چې څوک خومې لا پېژني

ياره د ساحل حسن شناس نظر
ستا هره شېله ادا پېژني

په گل د گلچینانو غزونې دي چې کېږي
جانانه په لفظونو کې مې غنې دي چې کېږي

دا وینې چې توپیري په چمن کې دا زما دي
ګلاب یې د محل ددې میرمنې دي چې کېږي

د ژبې د عروج او د زوال پیمانه نشته
خالي د کتابونو مخ کتنې دي چې کېږي

یادونه دې بې درېغه بې تپوسه پکې ګرځي
د زړه په پېښور کې مې چاودنې دي چې کېږي

چې یو مړه کړو، نو بله پکې څل بچی پیدا کړي
زمونږه د دوران په سر کې کني دي چې کېږي

ساحله بې حسابو آرزوګانې د زړګي مې
یو بل ته په یو کور کې بڼې بڼې دي چې کېږي

چم په چم او کور په کور راسره گرځي
ستا غمونه په هر لور راسره گرځي

ستا د خيال او تصور نه چرته پټ شم
د آسمان په شاني خور راسره گرځي

دا چې يو قدم په بام ږدم بل په زمکه
د بي خودې خوانۍ زور راسره گرځي

دا زما د محنتونو کمال نه دی
دعاگانې مې د مور راسره گرځي

دا چې هر چاته ښکاره يم په جار يم
د سپېڅلي مينې تور راسره گرځي

زه ساحل چې په مستۍ يم سمندره!
ستا د مستو چپو شور راسره گرځي

دا مقام چي مي په ټولو، لېونو باندي اوچت دے
ستا د حسن کرشمه ده، ستا د مينې برکت دے

نور پرې خدايگو نه پوهېږم خو سړي نه سرے جوړ کړي
بد يې مه وايه ناصحه، محبت خو محبت دے

دا چي مخ ته حجاب نيسي، سترگې پورته کړي ویشته
خومره ښکلې حادثه ده، خومره ښکلې شرارت دے

نه څوک ښه شته په دنيا کېښي، نه څوک بد شته په دنيا کېښي
د حالاتو تقاضا ده، د وختونو ضرورت دے

★★★

لکه چي چارانه پټ کړے يې ته
د زماني په هر انسان مي شک دی

کله چي درون او کله سپک مي ټلي
د يار د سترگو په ميزان مي شک دی

هله به يې منم چې مې زړگے د خوده وځي
دا چا ويل چې مينه کښې سرے د خوده وځي

يوشپه به دې جبين لره سپوږمۍ را کوزومه
يو ورځ به مې دوس دغه کمے د خوده وځي

ناشونې ارتقاء دخداي د قهر علامت دے
مالک د بال و پر شي چې ميږے د خوده وځي

په عقل او جنون کښې به بس دغه کتل غواړي
چې دے د خوده وځي او که دے د خوده وځي

بې واکه مې د سترگو سمندر نه شي ساحله
دې اوښکوته مې وگوره لږ اے! د خوده وځي

چي ه وفاد اميدونو، جنازي اووتی
زما د هر آرمان د سترگو نه لمبي اووتی

دا په گلشن باندي فضاء د ویرانی خوره ده؟
که مې نظر نه د رنگونو قافلي اووتی؟

بس کړه راځه! په دولتونو پسې منډې مه وه^(۲)
په دغه منډه کېنې د ډېرو نه جامې اووتی

وايه چې بيا به د تيارو مخنيو څنگه کوو؟
د تصور نه که مو ستا سترگې ډيوې اووتی

يو يوبنه يې ځانسونکو کړه بيرغ^(۳) د امن
بڼه شوه د امن د کونترې نه بڼې اووتی

اوس په خود شو یم د غرونو سرته نه خپږمه
اوس مې د خياله ستا د زلفو سلسلې اووتی

^۲- وهه.

^۳- چنډا.

ته شه خبر يې؟ چې په هر ګودر په هر کلي کښې
زما او ستا د مينې څومره خلاصې اووتی

يوویني ګرمه بستره کښې جنتي خوبونه
بل دوزخي نه په باران کښې هم خولې اووتی

د مېکدې په مړ وجود کښې به روح څوک اچوي
ساحله ستا چې هم د شونډو نه توبې اووتی

قطعه

د ټولورنګینو نه چې ناکام شولو راستون
زما زړه سترې فکر ستا ښکلا ته خوبه تلو

خبره چې د حق او د باطل تر منځه راغله
نمسه د پیغمبر وو کربلا ته خوبه تلو

چي په رگ رگ کښي مي خوره لمبه ده
دا زندگي ده او که سره لمبه ده

ستا دوه نازکي شونډې سري سکروتي
زما غنډل خواني لمبه لمبه ده

غم د جانان دے او که غم د جهان
دوه يي نامي دي، خويوه لمبه ده

پرون چي تاد بل په کور وروو
دا هغه اور دے هم هغه لمبه ده

د انتظار په غرغنده کلي کښي
ستا د فراق هره لمحہ لمبه ده

غزل نما نظم

تکره دې شي علاج دې راته وښايي شاعر
تر خوبه مې هر زخم ته بانه ښايي شاعر

د زلفو صفتونو له دې نور خلک پيدا کړي
پر هر پر هر زړه دې مونږ ته نه ښايي شاعر

زمونږ خو په سرونو کې مازغه هم راخوټکېږي
خبر دې چې دا څه وايي؟ او څه ښايي شاعر

د خپل فکر د سپين بياض په هره سپينه پاڼه
د تام اوچتېده او پرېواته ښايي شاعر

اديب! چې د ادراک په سمندر کې د لاهو کړي
د تورو اوبو تل کې چې ويسته ښايي شاعر

وړه وړه خبره تر اسمانه پورې يوسي
لوي لوي محرکات واره واره ښايي شاعر

ساحله سځنوره دا څه واي، دا څه واي
په بل دې چې په پيو کې اوبه ښايي شاعر

د ژوند په جام کښې دې نشه دمرو کتو پرته ده
د گل په رگ رگ کښې خوشبو ستا د خولو پرته ده

نه يې رقيب پيدا کړه، نه د ديدنونو ملنگ
يو ستوماني ده چې د کلي په کوڅو پرته ده

شايد چې دا هم د غزل يو لازمي برخه وي
کومه سرخي چې ستا په شوخو انگو پرته ده

څه عاشقي ده، چې تورو نه په لمن لکوي
څه زندگي ده چې په سوکو د ازغو پرته ده

ستا د تېرو بڼو په لمس باندې پوهېږمه خو
خپله حياء مې د کلونو نه په خپو پرته ده

خُم، د دوران د جَنج آلا پسې الا کوومه
د خپلې مینې جنازه مې په اوږو پرته ده

رباب ته گوتې کړه آدم شه، ددې دور آدم
ټوله قيصه نامکمله د درخو پرته ده

د کلي خان د، د خپل گاډي نظر نه ماتوي
زما د سروینه یې اوس هم په پایو پرته ده

د جنون دشته سرکول دي، د منزل شاغلو
چرته په لنډو لارو، چرته په اوږدو پرته ده

د حق نشه چې پکښې نه وي دار ته چرته رسي
زمونږ سرونه د منصور کردار ته چرته رسي

په خوب اوده خلک د عشق معيار ته چرته رسي
مين بغیر د شوگیرونه یار ته چرته رسي

زما رینې رینې کړېوان او ژوبل ژوبل نظر
ستا د بنایست د پلوشو دیدار ته چرته رسي

زه ورله څنگه د جانان سره تشبیه ورکړم
کلاب بنایسته دے! خو زما نکار ته چرته رسي

د سرو شرابو په پیالو کېنې شفقي رنگونه
ستا د قاتل قاتل نظر خمار ته چرته رسي

زه که هر خو چنې وهمه، نو وهم دې کنه
زما آواز د قصد نه کوڼ د لدار ته چرته رسي

خبره غلې ښه ده
خُله مې گندلې ښه ده

اے! تا گتلي ښه ده
حُه! ما بایللي ښه ده

ستا لمن پاکه سپینه
زما دا غلې ښه ده

په مرگ چې مړه شوه ابی
تبه شلېدلې ښه ده

مینه چې مینه نه وي
بیا شرمېدلې ښه ده

ستا انتظار مې وینه
په لپوڅنلې ښه ده
ستا د دیدن په آرمان
ساه مې وتلې ښه ده
پرېږده چې بیا ډوبه شي
ساحل له تلې ښه ده

چرته نه چرته خود چا گريوان ته لاس اچوي
سړے چې تنگ شي خامخا گريوان ته لاس اچوي

نن مې نظر ستا د جمال په لمن داسې نخلي!
لکه فقير چې د باچا گريوان ته لاس اچوي

خپله نېستي مې د غيرت په تندي داغ لکوي
ستا بې رخي مې د وفا گريوان لاس ته اچوي

ددې عادت نه په بيا بيا توبې اوباسمه خو
لېونی مينه مې بيا بيا گريوان ته لاس اچوي

خواره يادونه راله ستا په زړه کبې لارې کوي
تراخه وختونه راله لا گريوان ته لاس اچوي

کومو لاسونوله چې تاد زړه اختيار ورکوو
ساحله هغه خلک ستا گريوان ته لاس اچوي

شيشي شيشي دي، کاني کاني، ستنې ستنې لارې
زموږ په برخه رسېدلي دي، ازغني لارې

ته په دې لارو کې ازغي، زه به کلونه کرم
ستانه به دغه، مانه دا کوي غوښتنې لارې

چې ستا تنکي تنکي يادونه را تر غاړې وځي
اوبسکې مې جوړې په گرېوان کړې تر لمنې لارې

زموږ د کلي نرمې نرمې بې غروړه کوڅې
ستاسو د ښار پخې پخې او کېژني لارې

ماله پېغور د بې وسۍ را کوي زور را کوي
ستا په رخسار ستا د کجلو تور بخني لارې

وخته ساحل خو سمندر دے اودروے يې نه شي
ته که هر څو ورته قدم په قدم کني لارې

که په کشش کښې له غمي ډېره ده
خود وفا پکښې کمي ډېره ده

په مخ يې څاڅکي شبنمي پراته دي
که هواگانو کښې نمي ډېره ده

ناصحه! بس که بس که غلې شه لږ
دا مرثيه دې ماتمي ډېره ده

وږه وږه ده، لکه تانده غوتی
ورانده ده، جوړه، په سمې ډېره ده

زما ځواني ستاد بښايست د بلا
د يو خود ساخته انگرمي ډېره ده

ساحله زه په سمندر څه کووم
يوه قطره مې زمزمې ډېره ده

چي د ژوندون د ترانې نه مې رنگونه شلوي
زما آواز به يې هم دغسې غوږونه شلوي

چرته د زړه په يو گوټ پېر کښې چې دې هم اوويني
خودسره وينه مې بې واکه شي بندونه شلوي

هغه يو ځل چې مې عنوان وو د وفا ورکړې
هغه هم هغسې زما د نوم خطونه شلوي

دا خو زما د حسن کش نظر مننه کوه
چې دې د مخ د خدو خال نه حجابونه شلوي

د سپوږمۍ هره پلوشه يوه بلنه وي خوا
د خېټې غم راله د فکر تناوونه شلوي

مونږ که هم دغسې د ځان يو نوممکنه ده چې
راتلونکي خلک به زمونږه تحريرونه شلوي

ساحله دا د جديد دور ځان پرست لېوني!
نه په سر خاورې بادوي، نه گرېوانونه شلوي

ماته احساس د زولتو کپري
چرته چې ذکر د بنګرو کپري

دا د کوم دين ايمان خبره کوي
دين او ايمان خو په پيسو کپري

زمونږ د خواړو په جونګو ربه!
باران چې کپري په شپو کپري

چې يې د مور ته کښې غلا کوله
نن فيصلې په هغه غلو کپري

حسن د زرو د پنجري بندي دے
گل په سایه کښې د ازغو کېږي

که په نغو مزاحمت نه کووم
بې حرمتي مې د نغو کېږي

ستا د ښکلا په تصور ساحله
دا گذارونه به تر څو کېږي

نوی کال

نور د غمونو او دردونو تاب لرلې نه شو
د خدای د پاره چې راځي نو خوشحالي راوله

اے نوي کاله د ساحل خزان خپلي زړه ته
د محبت سرور شوي پسرلي راوله

دهشت چې په چينه، چينار ګودر غلبه کېږي
تيرې مې د ښکلا په تصور غلبه کېږي

د امن په بابونو کېنې تاريخ رقم کوومه
لکياده زما وينه په خنجر غلبه کېږي

د هجر په غرمه کېنې تراړې تراړې شونډې ګرځم
منې! چې موسمونه په منظر غلبه کېږي

يو ورځ به زما مينه ستا په حسن برے مومي
يو ورځ به دغه سيورے په اينځر غلبه کېږي

شاباس دې وي پښتون دے بي له تانه زما صبر
په نورو خواهشاتو باندې زر غلبه کېږي

خدشه ده، چې بي واکه طلاطم پکښې پيدا شي
ستا درد مې د احساس په سمندر غلبه کېږي

تر څو چې په خپل منځ کېنې «زه» او «ته» کوو ساحله
سکھان به تر هغې په پېښور غلبه کېږي

که ورپسې یم، که راپسې دي
چې ستا د خلې دي، بشیرې هم بښې دي

وخته لږ تم شه، ما چې غوښتلې
نن هغه زلفې، په ما خورې دي

لغږ به پټ شي، اوږه به موږ شي
تښې دعوې دي، تښې وعدي دي

ساقې مدهوشه، راشه که وینې
مېخانه ښکته، جامونه تویې دي

زه غم نچوړ کړم، یاران مې وایي
ساحله پرېږده، ستا خو مزی دي

جانان ته که دستورو کهکشان ته اشاره ده
زما په هر غزل کښې یو جهان ته اشاره ده

دا نرم نرم باد د از مېستونو پېش خېمه دے
دا لږه لږه دوره لوی طوفان ته اشاره ده

سخي دے، دریابي دے، په ژوندوني جنتي دے
تانه یادوي خواره، دا یې خان ته اشاره ده

د ویر اسمان په منځ د بودی تال دانه وانه دے
دا هم زما رینې رینې گرېوان ته اشاره ده

واعظه دا د قهر او غضب قیصې د خه دے
رموز رموز کښې بیا د چا ایمان ته اشاره ده

دمخ په سپین حرم کښې خپل خواش ته په سجده دے
دې خال کښې د نن دور مسلمان ته اشاره ده

بې سره دے، پامل دے په تیارو کښې غشي ولي
ساحله مونږ پوهېږو دا دې خان ته اشاره ده

جانان ته که دستورو کهکشان ته اشاره ده
زما په هر غزل کښې یو جهان ته اشاره ده

دا نرم نرم باد د از مېستونو پېش خېمه دے
دا لږه لږه دوره لوی طوفان ته اشاره ده

سخي دے، دریابي دے، په ژوندوني جنتي دے
تانه یادوي خواره، دا یې خان ته اشاره ده

د ویر اسمان په منځ د بودی تال دانه وانه دے
دا هم زما رینې رینې گرېوان ته اشاره ده

واعظه دا د قهر او غضب قیصې دڅه دے
رموز رموز کښې بیا د چا ایمان ته اشاره ده

د مخ په سپین حرم کښې خپل خواش ته په سجده دے
دې خال کښې د نن دور مسلمان ته اشاره ده

بې سره دے، پاگل دے په تیارو کښې غشي ولي
ساحله مونږ پوهېږو دا دې خان ته اشاره ده

خک خوستا په حسن، زړه بدگومانه کړمه
نه مې گرېوان وشلوو، نه یې بې ځانه کړمه

په خو خوږو خبرو د خو نوټونو په زور
چا بې ضمیره کړمه، چا بې ایمانه کړمه

خیال مې ځانگونه وهي، خو الوتله نه شي
پرېشانو زلفو دې نن، ډېر پرېشانه کړمه

پټو رازونو نه مې څرمنه وویستله
مینې بد مست لکه خر، حق بد زبانه کړمه

هسې نه بیا راپسې سر شو کوي ساحله
هسې نه بیا در سره هغسې وړانه کړمه

زما قيصه په هره خُله ده، خو تر کومه به وي
دېره سنگينه مسئله ده، خو تر کومه به وي

زما قلم به يې يو خُل د لاسه وغورځوي
د چا په لاس کېږي که وسله ده، خو تر کومه به وي

څوک چې زما د مراوو سترگو تپوس ما نه وکړي
ورته مې تبه حواله ده، خو تر کومه به وي

سحر انگېزه شخصيت يې درکتلی نه شم
په ما ظالمه زلزه ده، خو تر کومه به وي

زه که څه نه وایم، نو هم به آخر ووايمه
زما که دېره حوصله ده، خو تر کومه به وي

زما کشتی د سیند په منځ کېږي د ساحل په امېد
که لا خوروانه په توله ده، خو تر کومه به وي

ستا په ستم لکه باران پرېوتې
اوبښکې مې تويې شوې په گرېوان پرېوتې

چې په دنيا کې ميلمه دوست يادیده
د هغوی کېدې په میدان پرېوتې

د غیر غماز د نفرتونو لمبې
زما د زړه په گلستان پرېوتې

په زخمي زړه مې لږ مرهم خو کېده
مالکې پرې ډېرې د ارمان پرېوتې

چې دې پالنه کړم مدام په اوبښکو
د جانان غمه خومره گران پرېوتې

ژوند خولا کم دے محبت د پاره
نفرت له ولې په جهان پرېوتې

ستا خو خبرې په تمام عمر کېږي
ساحل ته ډېرې په تاوان پرېوتې

لڪه چي نن ده، دومره نه وه ڪمربسته سيلی
د زلفو ڇنڊ ڊي زورور ڪڙه بي دسته سيلی

پلويي مخ نه الوتو، هني به بيا رانيو!
چي په رخسار به يي را ٿي ته شوه د ڪسته^(۲) سيلی

خو ڇو ڪر ته يي د ڄان سره په مخه ڪڙه
خو آخر دا، چي حوصلو مي ڪڙه پسته سيلی

واعظه لري شه نن هيري توبي مه يادوه
ڇه پسرلي دي، ڇه ڄواني ده، او ڇه مسته سيلی

ڇنگه به ستاد سماعت پردو ته نه درسي
د زړه آواز سره مي سمه ڪڙه پيوسته سيلی

ستا ڇنڊ اوڍا بي واکه اسويلي ساحله
نيزي چيبي ڌر . سمندر او زبردسته سيلی

ما چي ستا بنايست ته کرامت ووې
شيخ ورت ته سپېڅله بغاوت ووې

چا به ورت ته څه اوچا به څه وئيل
ما دې تورو زلفو ته وحشت ووې

خلکو ته دې لاس په تندي ايښی وو
مونږ ته دې د شونډو په سر ست ووې

تا هم مدعا د زړه څرگنده کړه
ما هم د نيمگري محبت ووې

نن مې د جنون لمنه ونيوه
نن مې حقيقت ته، حقيقت ووې

هر څه چي دې وويل ساحله خو
ډېر دې د ابهام په نزاکت ووې

ژوند چې زړه سترې مرحلې شوې ستا په طمع طمع
ماتې مې ټولې حوصلې شوې ستا په طمع طمع

چې غلبه پرې شوې ستا په طمع طمع
د اُمېد سترگې مې ړندې شوې ستا په طمع طمع

د زړه گلشن کېږي مې تازه د حسرتونو غوټې!
مړاوي شوې، خاورې شوې، ايرې شوې، ستا په طمع طمع

د زړه معصومي ارزوگانې مې راوېښې نه شي
څه په سلکو سلکو اودې شوې ستا په طمع طمع

سپرليد تاته مې پر تې وې گلدرې د فکر
ورانې ويجاړې اديرې شوې ستا په طمع طمع

ستا انتظار کښې چې به ماته بليدلې مدام
نن هغه ټولې ډيوې مړې شوې ستا په طمع طمع

اے د فراق د سمندر ساحله راشه کنه!
سترگې مې بيا چپې چپې شوې ستا په طمع طمع

ساقی ستا میکدی ته اوسېدو دپاره زه
راحم، د ترخو سترگو خوړېدو دپاره زه

نصیب وومه راوسته کړېدو دپاره زه
شوم تا سره یوځای د بېلېدو دپاره زه

چراغ وم، خو تا نه کړمه خوندي د زړه په تاخ
وم ستا نظر کېنې بس د سوځېدو دپاره زه

وخت څومره په انصاف وکړو د برخو برخو وېش
خدا دپاره ته او ژرېدو دپاره زه
د حسن په فردوس دې رقیبان شو دعوه کېر
د خیال په جنتونو غولېدو دپاره زه

یو غرد استقلال یمه، یو نمر د حرارت
حاسده! نه یم نه یم ور کېدو دپاره زه

شاید چې د ازل نه مقرر ومه راغله
ساحله ستا په طمع ډوېدو دپاره زه

يوه څړيکه مې دننه په گوگل شي
چې ستا درد راسره کله کله مل شي

چې د فکر په جهان مې خاموشي شي
ستا يادونه مې په زړه کېنې په غوبل شي

که هر څومره تدبيرونه ژوند له کورم
د احساس کمتری په ژړنده دل شي

هنه درد چې د زړه کور کېنې مې ډيره دے
چې تر شونډو مې راوڅېږي غزل شي

يونيمگرې تبسم ورسره مل کړه
د ساحل نيمگرې ژوند به مکمل شي

هم په دې دعوه دليل خو مکمل یم
ستا د نوم په مینانو کښې اول یم

خه که ساه په خپو کښې نه لرمه شل یم
په سینه باندې روان په خپل منزل یم

دې تیرو کښې په رڼا پسې په خنل یم
زه غني یم، زه حمزه یم، زه اجمل یم

که ژوندون مې پیچ وخم دے پرواه نشته
شکر دا چې ستا دتورو زلفو ول یم

که هېڅ نه یمه، خو بیا هم خه نا خه یم
د چا سترگو کې ازغے د چا کجل یم

د ژوندون مقصد مې هو بهو هغه دے
خو په خوي کښې د منصور نه لږ بدل يم

بس خو ستا په ذکر فکر کښې ور بوخت يم
که په ښار باندې مېشته که په ځنگل يم

که زما مينه صحرا ده، سري يې ته يې
که ستا مينه معمه ده، زه يې حل يم

نه مې شور چرته کښې جوړ کړو نه اور پورې
تش په نوم د افتخار ساحل غزل يم

قطعه

ته وينې نه؟ چې د يار غم له څڼه سترگه کووم
ژونده نارې راپسې مه وهه اوزگار نه يم

اے دلنشېنه، دلارامه، ياره ستا نه بغير
تا څنگه ومنل چې زه به بې قرار نه يم

وینځه، وینځه ده په سړي شال بدل شو
مبارک شه، مبارک شه، کال بدل شو

د زړه وینه چې مې وچه شوه په زړه کبې
د خونخوارو حوادثو خیال بدل شو

ستا د قهر یو نظر ورله کافي وو
په بنو کبې مې راوړې سوال بدل شو

مونږ به هم متغیر شو؟ او که هسې
د شپو ورځو د گردش احوال بدل شو

هر وگړي که مادي خویونه خپل کړه
د حالاتو تقاضه ده، چال بدل شو

ژوند رڼا وه، که عطاء وه که ښکلا وه!
د سزا په حق کبې هر مثال بدل شو

مفنی ته گناه نشته دے ساحله
راگ هم هغه دے خو سُر او تال بدل شو

د خپل خپګان اظهار يې داسې په هنر کولو
زما په وړاندې يې رانجه په انګي واچول

د يو نظر په زور يې څومره مينان ونيوه
په يو مجمر کېنې يې بې شمېره سپلني واچول

چې وس يې وي، نو سره لواړ تيروي
چې وس يې نه وي دعاګانې کوي

خدایا! پرېږم بُت پرست نه شمه
نېکلي چې داسې اداګانې کوي

برتري

په ټولنه کېنې څه داسې خلک هم شته
چې د بل په دردولو وټکورېږي

د خپل ځان په درنولو درانه نه شو
خو د بل په سپکولو خوشحاله پري

دا پښتانه

ولې به نه وژني یو بل، په معمولي خبره
دا پښتانه دي، پښتانه! څه بې غیرته نه دي

خو په وئیلو او کولو کېنې هم فرق شته دے
ساحله تیک ده، ستا خبرې بې قیمت نه دي

رسوا دې کړمه، تماشه دې کړمه
مړه دې راوکتل نشه دې کړمه

راغلي، خوراغلي بې د يار د ديدن
زير ماڅيگره، غرغره دې کړمه

وخته هر څه وم، نور دې هېڅ نه کړمه
د وريټ احساس د سوز ټپه دې کړمه

زلفي دې ځنډ وهلې، يو دې کړمه
څه! د سپرلي د باد چپه دې کړمه

نن دې له قهره شونډې بوڅې کړلې
گل گل دې نه کړمه، لمبه دې کړمه

چرتکه دا زړه او چرتکه دا زندګي!
پرېږده ساحله يار خپه دې کړمه

چې زما د وينې رنگ نه وي محرومه
د تاريخ هغه صفحه به بې مزې وي

ستا د سترګو رڼايي چې پرې را لګي
تر هغې به د ساحل غزلې مړې وي

چي د درد و نو د لذتہ اشنا شوے نه ووم
لکه چي زه هډو د سره پيدا شوے نه ووم

ستا د خوړو ورو زلفانو د منزل په سفر
تيک ده چي ډېر به وار خطا ووم، خطا شوے نه ووم

څنگ به مې ته ژړلې، څنگ به مې ستا غم ژړلو
چي د دوران د قيد و بنده رها شوے نه ووم

لکه چي نن ستا د کوڅې نه په کوم حال ووتم
ددې نه مخکېني چرته دومره رسوا شوے نه ووم

ژوند که هر څو د سمندر غونډې موجونه وهل
ساحله زه ورته ولاړ ووم په شا شوے نه ووم

بلي لمبي چي د وطن د هريو لوره اوځي
داسي حالاتو کښي به څه سر ځي د کوره اوځي

د خوږو زړونو مسيحا مرهم پرې ولکوه
کڼي د زړه زخم مي خدائيکو د ټکوره اوځي

قسمته! چري هم په مونږه مهربانه نه شوې
زما د خلې نه درته ځکه ستغه سپوره اوځي

د زړه په کور کښي به د صبر ډيوه څه بل کړم
چي حوصله مي ستا د تلو سره سرتوره اوځي

هغه نيزه چي مقرره وي زما د پاره
چي زه ترې بچ شمه نو هلته مي د وروره اوځي

ته د ساحل د خاموشي په ژبه نه پوهېږي
کڼي بلا بلا معني يې د انځوره اوځي

داسي هم نه، چي ستا د غمه، ستا د پاره نه خي
اوسکي مي اوس هم خي د سترگو، خوبې واره نه خي

وايي چي خلکي نه ونه آه، عرش برين لړزوي
نويي زما آهونه ولسي تر نگاره نه خي

په هر قدم ورسره ستا د رسوايي وېره ده
که خپي مي خي، خوزره مي ستا د کور په لاره نه خي

زما نزل که د بناست رنگيني وبايلله
ستا هم د سرو لمبو بخري درخاره نه خي

خدای خير غومره حق پرست به رانه نور شوکوي
معرونه تېر شو خو، دا يو عادت د داره نه خي

د زړگي حال به مي پخوا درته ونيلې وو خو
دا سر خورلې رپ رپه مي د افشاره نه خي

لرې مې د ژونده کره تیرې ډېوې!
سترگې دې را واړوه ډیوې ډیوې

ما او تا کښې دومره فرق نشته خو
زه د ورځې سوځم، ته د شپې ډیوې

دومره یې په تورولو کې تور کړمه
خومره چې مې خواه خواه ته راتلې ډیوې

بیامې په زړه پند دچا یادونه وو
بیاد چا په قبر بلیدې ډیوې

ستا دمخ رڼا وه، چې یې روڼ کړمه
هسې خومحل کښې ډیرې وې ډیوې

نور څه نه دي بس خوسوځوي پرې ما
بلې چې په سر کړلې لمبې ډیوې

که سيلونه د جنت کول ګناه ده
نوبې شکه محبت کول ګناه ده

د اړينگو بد مزاجو په محفل کېږي
تذکره د نزاګت کول ګناه ده

ځله دې ووينځه قاصده نو بيا وايه
بې اودسه تلاوت کول ګناه ده

ستا د سترگو په پيالو کېږي داسې څه دي؟
چې په زړه کېږي يې حسرت کول ګناه ده

زړه مې لويېږي چې په پنځو باندې ګرځي
بس ګډه، داسې شرارت کول ګناه ده

ستا وجود خود طوبی نه عبارت دے
ستا د گل سره نسبت کول ګناه ده

خبر نه يم چې دروغو کېږي ثواب دے؟
که خبره حقيقت کول ګناه ده؟

مونږه دواړه

محبت کول که جرم وي واعظه!
نویا تیک ده مونږه دواړه مجرمان یو

ستري ستري د منزل په تجسس کښي
که غورځپړو راغورځپړو خوروان یو

★★★

بیایي په شونډو دل تراشه خندا وکډېده
بیایي زما د تخیل برجونه ولړزېدل

بې د انسان د خود غرضی نه پکښي هېڅ نشته دے
ما د ژوندون د کتاب ټول مخونه ولړزول

★★★

تقدس د محبت پکښې پامال دے
ستا د کلي به څه وايو خو دا حال دے

د تيارو نه مه وپرېږه د زړه سره
زما اوبښکې هم ډيوې دي هم مثال دے

د ژوندون د فلسفې مبلغینو!
دا ژوندون دے که ژوندو له دهر مسال دے؟

ستا په شونډو که د هجر سره سوکړه ده
زما سترگو کښې موسم د پشکال دے

دې پخو پخو اوږدو اوږدو کيسونه
خدای دې وپخښه واعظه! زما پال دے

دا چې زه پرې جنتي جنتي ښکارم
دا د کومې مقدسې گناه خيال دے

يورښتيا وي، بل خبره يې ساده وي
د ساحل د غزل دغه لوي کمال دے

مه خه، مه خه را واپس شه ديار غمه
مونږ سپړو سره بغير له تانه خه دي

بس که نشته خو ډېر شته راسره نشته
گنې وايه نور مې کم د چانه خه دي

مه کوه، مه بانه دې مه خېوه
زما د زړه درزا له خوب ورځي

اوس دې ايسار شي، اوس يې نه گرمووم
بيا که په لاره چاله خوب ورځي!

چي ماحول ٽوپڪ ٽوپڪ دے او فضاء بارود بارود
خه امكان دے، خه اميد دے، د فلاح او د بهبود

ژوند که هر خه دے د ژوند د مبلغ په زاويه
زما سترگو ته خو برپسي د مړ ژواندي ډيوې دود

ته د خان په خول کښې بندي زما سترگې په جهان
محترمه، مفكره، ته محدود که زه محدود؟

حق خودا وو، چي ادا شود خولو وينو په شر کښې
ستني سپورې کم و زياتي د مزدور په کړاخ سود

قطعه

نه ساقی یم، نه ملا یم، نه صوفي یم
نه مېخوار، نه د بدمستود ټولگي یم

چي خوږ درد يې په تمام انسانيت دے
زه دهغه خدای پرستود ټولگي یم

تندے مي مات دے، د زړه زخم مي اوبه کړي دي
هغه لا اوس هم راته وايي چې تاڅه کړي دي

الله دې نه کړي، د سبا ناوې بدرنگه نه ده
ما ورله څنې کړي، ما ورله رانجه کړي دي

نه راته ته يادېدې، نه مي خپل منزل لټووا
پيگه مي هېڅ بي هېڅه ستورو ته کاته کړي دي

که شير عالم او مامونی نه يو خو کم ترې نه يو
پېغلو زمونږه قيصې هم په تناره کړي دي

چې بدنمي او رسوايي وه، د اخلاص په بدل
ساحله مونږه تل په هغه لاره تله کړي دي

مږ به شم، ور به نه شم زه ورپسې
پرېږده چې اومې چوي دا زړه ورپسې

خدايه! جينۍ وه، که مرغۍ د زرو؟
ډېر پسرلي به تله راتله ورپسې

اوس هغه سترگې زما سترگې تړي
چې گرځول به مې رانجه ورپسې

لاره وه، شپه وه، يو گټ پر خونه وو
ما به تر څو پورې کاته ورپسې

لکه چپه چې مې د غېږ نه تله
د زړه ساحل مې نږېده ورپسې

قطعه

څوک پسې الوځي، زور ند دے په آسمان کېږي رزق
چاله يې ښکته دے ليکلے په ډېران کېږي رزق
ډمه د تور ښار په تيارو کېږي تکه سپينه سيکه
ملا ته ښکاري د هوس په سپين ايمان کېږي رزق

چي په لمبويي د ناترسي جفا اونيومه
زما نصيب دا زه په کومي گناه اونيومه

زما مثال د هغې ونې دے چي ببخ يې نه وي
شېبې گړۍ له به ايسار شم که چا اونيومه

د مخ په لار دې راته تورو زلفو دام خور وو
تیارو د سپینو رڼاگانو په شا اونيومه

دا خل مې وبخښه تېروته يم د مينې په نوم
بې شکه مې کړه که بيا دې په غلا اونيومه

ساحله دا دچا د سپينې خلې ښېرې خونه وي
چي په روښانه سحر توري بلا اونيومه

قطعه

ما خود خان نه چرته سپک هم سپک گنله نه دے
زه خور قيب له هم درانه درانه کنخل لټوم
تيک ده منمه خوزما لاره به هم نه نيسي
تاسو جانان جانان کوئ زه به منزل لټوم

ٻه ٻي قرار یم د قرار خبري نه زده کووم
د زړه پرهر ته د اظهار خبري نه زده کووم

بس دے په خپلو سترگو نوري زلفي نه خوروم
بس دے د خال او د رخسار خبري نه زده کووم

تمامه ورځ د خرافاتو غېږ کښي لوبې کووم
خود هنر او د روزگار خبري نه زده کووم

وخته سپري راکوه! خو په واره واره کښي
زه وخت د سره په یو وار خبري نه زده کووم

په یو خو وړځومي ساحله تسلي نه کېږي
په دغه وجه د بهار خبري نه زده کووم

ناپوهه زړه رانه په دې، کله په دې تختوي
خومره چالاکه ده، د وینې مور نه زوی^(۵) تختوي

زه چې دې سترگو ته په خپر شم رقیب مۀ یادوه
بدمسته خلک خو سرور د میکدې تختوي

زه حقه وایم او د حقو ملگرتیا کوومه
خود محفل نه مې اکثر خلک په دې تختوي

دا د مغرب هوا بې رحمه ده که مونږ سپک شو
د پېغلو شال سره سره شملي اوږدې تختوي

منډې وهم خو بې ترتیبه څه کولی نه شم
غربت زما د تصور نه ارادې تختوي

دا خو ساحل دی چې په ځان یې څه پرواه نشته دی
چپې چپې د غم سیلاب، پخې ردې تختوي

زه او خيگر (۶)

که رسېدلي د آسمان تر شش جهته نه يو
خو دومره ده، چې خپل ضمير ته ملامت نه يو

پرهر پرهر يو اوږی تگي يو، خوميني ویشو
مونږ حُسينيان د يزید خېلو د فطرت نه يو

^۱- خيگر مطلب زما ډېر خوږ دوست، زما همخيال شاعر، بلکې ډېر ښه شاعر فاروق خيگر صيب.

چي ستا په زړه کښې د لږ خاي د پاره هسه کووم
بي وسه یمه خو کوشش تر خپله وسه کووم

ډډه خو ځکه د یارانو د مجلسه کووم
ستا د یادونو سره ځانله پسه پسه کووم

زما په شاني پکښې ډېرو خپل مرام بایلل
زه د تودې غېږې نه يره ددې تښه کووم

غليم به څنگه رانه کېږدي پرې ناپاکه قدم
په کومه خاوره چې د مونځ د پاره مه^(۷) کووم

د اتحاد او ورورولۍ نه يې قسم کړې دے
دغه کيله به زه تر مرگه د اولسه کووم

کله مې وځنډوي کله مې ښه وژپوي
ساحله وېره د فطرت له دې قفسه کووم

د سرو گلونو د وړمو ښاريه
لمبه لمبه شوه د نغو ښاريه

ډېر ارمانونه مې دفن کړل پکښې
زما زړگي لکه د مړو ښاريه

ته که د غمه سترگې نه توروي
ما هم پرېښودي په سلکو ښاريه

چا په ترخو زهرو کښې ولېله
هغه د زړه د خوړېدو ښاريه

بغير له تا نامکمله ښکاري
زما د خيال د رنگينو ښاريه

چرته کښې هغه د ساحل پېښور
چرته د وېرې او تيارو ښاريه

اے خومره د مزې خومره د خوند دے ستا تصویر
زما د زړه په هر دېوال زوړند دے ستا تصویر

د زړه په گلدره کښې مې ډېر دے ستا احساس
د سترگو دائره کښې مې پابند دے ستا تصویر

هر څو که د ښايست په وسعتونو باندې موږ دے
زما د وړو سترگو حاجت مند دے ستا تصویر

کېدے شي چې يې ستا د ښکلا زور زغملے نه شو
ته گورې نه، چې ځاي په ځاي پيوند دے ستا تصویر

خپه نه شي که نن دې پکښې خال په زنه نشته
وينځلے مې په اوښکو بند په بند دے ستا تصویر

شوگير دے، تنهايي ده، ستا يادونه دي ساحله
اېښودے مې پټ لاندې د مړوند دے ستا تصویر

چې د اغيارو سره جنگ کښې يې په مټ وټرم
راشه د زلفونه تارونه دې دوه درې راکه

ته چې واپس رانه خطونه تصويرونه غواړې
ښه څه بس ټيک ده ماله ټولې شوکيري راکه

★★★

د غټو غټو خلکو خپو لاندې شوي
زموږ وړې وړې نادانې جذبي

ساحل خداي دې تمام عمر لره
د سمندر غونډې روانې جذبي

★★★

خه موده پس دې د خندا زلزلې
زموږ په چم راوستې بيا زلزلې

مادې لا سترگونه توبې ويستلې
ورېښمينې زلفې دې سيوا زلزلې

تاته چې کورم نور پېرم غونډې
رابانډې راشي د حيا زلزلې

لامې زاړه عکسونه سترگو کښې دي
رېه! نازلې نه کړې بيا^(۸) زلزلې

جانانه دواړه بالکل یوړنگې دي
زما خيالونه ستا ادا زلزلې

د خپله خايه به رپ ونه وهي
که په ساحل راشي بلا زلزلې

خير دے ماشوم دے ول په ول يې تړون نه دے پکار
په لېوني زړه مې د جبر قانون نه دے پکار

د زندگۍ دويمه نامه که بې وسي وي ربه!
واپس يې واخله زما داسې ژوندون نه دے پکار

خوچې ددې خاورې په مينه خاورې شوے نه وي
خود سره سر مې د جانان په زنگون نه دے پکار

ماله دعوت د خپلې مينې په بيا بيا راكوي
د لېونۍ په مخ د زلفو سمون نه دے پکار

په نه خبره چې د يوبل تر گرېوانه رسي
که دا پښتون وي، زما داسې پښتون نه دے پکار

چې د اولس اوډه ضمير مې بيدار كړے نه وي
په ما حرام دے! ماله خوب د سکون نه دے پکار

زه خوسا حل يمه د هرې چې زور ماتوم
ربه زما په دې جذبو کښې بدلون نه دے پکار

غم چي مي راس په طبيعت راغلو
په ما کښي دا لا کوم عادت راغلو

دا به زما د اوږو سترگو فېض وو
چي ستا بنائست کښي برکت راغلو

چي ته زما وي سازشونه کېده
اوس چي دېل شوې شريعت راغلو؟

نن يې زما په خاي رقيب کچه کړو
بي تنگه يار کښي مي غيرت راغلو

زما ارمان او پښتو دواړه سر شو
جانان مي څنگ له په منت راغلو

★★★

چي نه په زړه کښي ورته مينه لرم نه دشمني
رقيب زما سره کوي آخر په څه دشمني

يو په يوه باندي روان دی بل په بله روان
ماته راپېښه ده، د ذهن او د زړه دشمني

بېگه مې بې اختياره په زړگي را وړېده
سپوږمې د خوار لسمې په آسمان کېنې خُلبېده

د خانه ناخبره د همزولو په ټولگي کېنې
د حسن او د نور يوه شغله وه بلېده

اکثر به يې ملالې سترگې تورې په رنجو کړې
نادانه وه، وړه وه، خو په زړه مې پوهېده

يو حل ورته راغلې وه خوبيا ترې نه واپس شوه
زما د زړه سنسانه ادېره کېنې وېرېده

نړۍ نړۍ هوا وه او مېده مېده باران وو
گل پانه مې په غېږ کېنې لکه پانه رپېده

ولاړومه ساحله خو ما هېڅ نه شو کولې
کشتي مې د آرمان په سمندر کېنې ډوبېده

خان خاني

زه قتلېدم خو د خلاصې دپاره هېڅ څوک نه وو
گني ولاړ د تماشي دپاره ډېر خلک وو

په دې وطن کېنې د اصلاح خلک په شمېر پاتې وو
په دې وطن کېنې د غویمې دپاره ډېر خلک وو

خود غرض

هغه په هر څه کېنې دولت لهوي
هغه د زړونو احترام نه مني

کلي کېنې اوس هم داسې خلک شته چې
زما ضمير ورته سلام نه مني

ته يې د فطرت معصومانه انداز
زه د محبت دانه وانه انداز

خدای زده چې د چانه يې زده کړې وو
هنه د کتو قاتلانه انداز

چرته په زرگونو کښې د یو ښکلي
وي په ټول پوره، په پیمانه انداز

ښکاري چې بې وخته به مې ووژني!
ستا د تفافل جار هانه انداز

دا په دار ختل او په خندا ختل
واه! ساحله ستا عاشقانه انداز

اورېدل يې د رندانو دلجووي ده
ستا خبرې د خيام شعر گووي ده

حادثات مې د دلدل غوندي را کاري
خدای خبر دې چې په ما کښې څه لويي ده

نه مې سم پېژني او نه يې اندازه کړې ده
بس توره نخښه يې زما په دروازه کړې ده

ستا شمري نظر د کفر گذارونه کول
ما په شهيد آرمان د اوبښکو جنازه کړې ده

دا خو کېدې نه شي چې اوس به پرې خپېمانه شمه
ما هره خوښه د ضمير په اجازه کړې ده

بيا مې يو ښکلې په نظر باندې خوړ او لگېدو
بيا مې د زړه وران شوي کور ته قوازه کړې ده

خير که ساحل يم د ذرې ذرې نه جوړ يم خو
زما خيالونو تر آسمانه انگازه کړې ده

ستا انتظار کښې مې مدام سترگې نیولي په لار
کله ناکله خورائحه زمونږ د کلي په لار

تمامه ورځ پرې د گلونو باران وورېدو
هغه یو ورځ چې تاد نازه وو خندلي په لار

ستاد نازک نازک قدم، قدم بوسی دپاره
وگوره څومره کشمالي مې دي کرلي په لار

بېګاه چې ټوله شپه د ځان سره مټک غوندي ووم
تا په مټکي مټکي نظر وو راکتلي په لار

ستاد چپو چپو زلفانو دریابي خپېرې
ساحل بلا موده په خپل وجود خوړلي په لار

نه ته خطانه زه خطامین یم
ته په گلونو، زه په تامین یم

دا خوهم ستا دمخ رڼا لټوم
که په سپوږمۍ که په برېښنا مین یم

څوک یې زمانه پیلولی نه شي
د خپله ځانه پرې سیوا مین یم

چې څوک یې وچېرې ګرېوان وشلوي
دلېونو په دې ادا مین یم

ستا د ساحل اوښکې به څوک ودروي
چې تا وئیلې په ژړا مین یم

څه خپلې بې وسې او څه جانان په مخ خپېره
راکړې زندگۍ ده، په هر شان په مخ خپېره

مادر کړله ستا حسن له په لپو لپو وینه
تاراکړله زما د هر ارمان په مخ خپېره

انسان يم! خو ددې انسانیت نه مې توبه شي
چې خپل انسانیت شي د انسان په مخ خپېره

ایله بس د غریب د حق الفاظ مې وو په ځله کښې
یو تق شو، چې مې وخوړه د خان، په مخ خپېره

هر وخت نوې چپې وي نوي نوي طوفانونه
دا دور د ساحله د دوران په مخ خپېره

سوڻي چنارون نه د گودر نه لوڳے خېڙي
بيامې د گلونو پېښور نه لوڳے خېڙي

څنگه د قدرت د ښکلا گانو ذکر وکړم
دلته چې د هر ښکلي منظر نه لوڳے خېڙي

هغه چې پرې تا د نظر اور وو وروله
اوس مې هم د زړه هغه کنډر نه لوڳے خېڙي

څوک د خپل اولس د بربادۍ ذمه وار وگنم
کله د جومات، کله مندر نه لوڳے خېڙي

اور چې يې زما د زړگي وليدو لمبه شو
وگوره ساحله سمندر نه لوڳے خېڙي

پوښه شومه، چي ستا د شماره ووتلم
خکه دي د بڼکلي بڼاره ووتلم

دا منم چي که به هم هلته پي خو
زه د محبت د لاره ووتلم

همي خو جومات نه لاري ډيري وي
زه ترېنه هم ستا په لاره ووتلم

تا چي د بڼاست جنت ته بوتلمه
خود خود دنيا د کاره ووتلم

ستا نه چي مي زار کړو ستا کوڅه کښي سر
راغلمه ملنگ مالداره ووتلم

زلفي دي کوري او زه مجرم شومه
خدايگو چي د سخت گذاره ووتلم

زه د اباسين چپوله نه ځمه
کور نه د ساحل د پاره ووتلم

سترگي لرمه د دامونو قيد کښي نه راحمه
زړگيه ستا د حسرتونو قيد کښي نه راحمه

زه يو بخره يم، خويمه د رڼا بخره
ستا د کاکل د تورتمونو قيد کښي نه راحمه

تمامه شپه به په تا خپلې پلوشي خوروم
سپوږمې ويل! د تندرونو قيد کښي نه راحمه

زما اوډه شعور د خوبه سترگي پرانستلي
اوس دې په چف چف، د دمونو قيد کښي نه راحمه

زه خو چراغ يم چې بلېرم نورنا کوومه
هسي عبث د محفلونو قيد کښي نه راحمه

لکه خوشبو خپلې هستي پورې محدود نه يمه
لکه گلاب د خورنگونو قيد کښي نه راحمه

لکه ساحل په خپل مقام باندې ساکن ولاړ يم
خپري خورم، خو د موجونو قيد کښي نه راحمه

يوزه يم او دا بل مې دے زړگے لکه زما
که نه! په غم اخته دے هر سرے لکه زما

ورک ورک به وي د خانہ بېونے لکه زما
که ستا په شاني زه وے او ته وے لکه زما

پرون د زماني د تند رويی نه ناخبره
په خپله خوښه تللو يو مېرے لکه زما

تکره شه د ستم درانه پنډونه ور په سر کړه
ارمان مې د زړگي دے لا زلمے لکه زما

ما وي چې د سپوږمۍ رڼا د څه غوندي پسته ده
پاسته پاسته يې وويل چې اے! لکه زما

په خوي دې آفرين وي ستا د تورو تورو زلفو
لمبو ته دې دمخ شولې لوگے لکه زما

ساحله د گل رنگو په خندا د هغو حق دی
چې مات يې په ځيگر کښې وي ازغے لکه زما

ډيرې مې نچور کړلې، د گل او د رخسار قيصې
خکه مې د شونډو نه راخاڅي د خمار قيصې

هم د خير او شر خبرې هم د نور او نار قيصې
نن په سترگو سترگو کبې وکړه په يو وار قيصې

چرتې دا نازک لبان او چرتې د آهونو اور
چرتې د گلاب ژبه او چرتې د انکار قيصې

ځي راځي کبې له تفسيرونه د رحمت لولي
نه اوري او نه کوي په زړونو د ناتار قيصې

ستا غزل، غزل دے خو ساحله يو تپوس کووم
خپته مړولې شي؟ دا د آه و زار قيصې!

قطعه

چې د خلکو په سرو نو باندې خپې ږدي
آخر څنگه به لاسونه په کبې ږدي
چې ساحل يې د تيارو په قېد کبې مړ کړه
اوس يې څه له په مزار باندې ډيوې ږدي

زه به پوهېږم چې يې څه وي د بنو په ژبه
مونږ معرکې کوو اکثر د اشارو په ژبه

دې بې رځۍ ته يې عادت، که شرارت ووايم
ځان چې ناجانه کړي زما د اسوېلو په ژبه

زما به ژبه انېسته، او هغه شنه د خندا
اظهار د زړه مې ډېر بې زړه وو نه راتلو په ژبه

زه د دوزخ نه د اغيار په سازش نه وېرېږم
زه به نغمې د جنت وایم د پښتو په ژبه

چې ستا د سترگو لېونو نه لېونتوب اخلمه
لېوني رسي لېونی د لیونو په ژبه

یو حوصله ده، یو همت دے، لکه ستا خونه دے
ساحل پوهېږي، افتخاره د چپو په ژبه

خومره گرانه او بی خونده زندگي ده
په لمبو کښې مې زوړنده زندگي ده

زه یې څنگه ستا د لاس د پاره خوښ کړم
د بنگړو خو تر مړونده زندگي ده

د جهان د گړنگونو شاهسوار ووم
اوس مې وتې دهر بنده زندگي ده

سر تر پایه پکښې ډوب لکه مجرم یم
د غمونو یوه کنده زندگي ده

د خپل ذات د دایرې نه وتی نه شم
لکه ستورې مې پابنده زندگي ده

د ساحل او سمندر غوندي زمونږ هم
د یو بل سره پیونده زندگي ده

اورو به او گورو به دلداره خه به نه وایو
چپه خله به خو په خپله لاره خه به نه وایو

خیر دے که هغه په غټو غټو مهربانه شو
خیر دے که یې اوویستو د شماره خه به نه وایو

هر څوک در کښې خپه د بل په سر اړدي او مخکښې ځي
خه د خود غرضو خلکو ښاره، خه به نه وایو

پاخځی! د کاروان ملگرو خپلې مټې ونغاړئ
خو پورې به ناست یو په قلاړه، خه به نه وایو

مونږ د میکدې په منځ کښې جام سره بدنام ښه یو
اے! پرده نشینه، پر هېز گاره خه به نه وایو

یو انسان او یو جهان، نو خدایا بیا دا دومره فرق
خوار د خوار و خوار شي او مالدره؟ خه به نه وایو

خه وکړو ساحله چې مجبوره خپل عادت نه یو
نه وایو خو ووايو، بې واره خه به نه وایو

شرد ټول عالم دې را په غاړه کړو
عشقه! جوړې غم دې را په غاړه کړو

ډېر که مې خوبونه د جنت لیدل
ژوند د جهنم دې را په غاړه کړو

ای زما گریوانه تار په تار به یې
گوره که صنم دې را په غاړه کړو

ستا په لور کړې وې، کړې پاتې شوې
سترگې مې ړندې وې، ړندې پاتې شوې

اے د جانان غمه، ښه غمجن دې کړم
زړه ته مې نژدې وې، نژدې پاتې شوې

بس فراقه نورې اوبښکې مه غواړه
ټولې خو دوه درې وې، دوه درې پاتې شوې

ماله یې د عمر مزل لنډ کړلو
زلفې دې اوږدې وې، اوږدې پاتې شوې

نور مې د ژوندون په کور کښې څه وو خو
ستا یو څو قيصې وې، قيصې پاتې شوې

څه ساحله چاهم را یوځای نه کړې
ټول زرې زرې وې، زرې پاتې شوې

چا وې چې نفرت ته زندگي وايو
مونږ خو محبت ته زندگي وايو

خومره سادگان خومره ناپوهه يو
بس! يو امانت ته زندگي وايو

ستا د سترگورپ د مرگ گذار گڼو
ستا د شونډو ست ته زندگي وايو

پت، ښېگڼه توره، وفاتنگ لرو
نه، چې سياست ته زندگي وايو

مينه د کچکول د وس نه ووتنه
ځکه له خود دولت ته زندگي وايو

کله سمندر شي کله بيا ساحل
دغه حقيقت ته زندگي وايو

حُان راله ضمير ته سترگي ٿيڻي ڪري
اوس خوا آيني ته هم ڪٿي نه شم

اے زما غزله اوبسڪي وچي ڪره
نور دي د چا زلفو ڪبي نغبت نه شم

د پخوانه لا تر اوسه تيزندي دے
تصور مي ستا په زلفو ڪبي بندي دی

عشق! اوس په سپينولو نه سپينپري
داسي داغ دي راله ايني په تندي دی

نیمزالي چنارونه دي په غره ولاړ ولاړ دي
که ستا د بنو غشي مې په زړه ولاړ ولاړ دي

دا حکه خود درست جهان د حلقه نه تیرېږي
خود سره دي، شپل دي، پښتانه ولاړ ولاړ دي

دا بورنوونکې نیمه شپه او دا بې حایه اجل؟
خیر دے خپه نه شي، د سوال ډیوه هم دغسې وي

انجام یې څه خو بېلېدل، د هر راوي په ژبه
زما او ستا د محبت قیصه، هم دغسې وي

ساحله پرېږده هسې غر سره تندے مه وهه
عمر به تېر شي خودا خلک به هم دغسې وي

تا مينه کړې؟ مينه پېژنې؟ مين يې که نه؟
سترگويې وکړل په بنو کښې دغه درې سوالونه

څوک دے؟ چې ته يې انتظار کړې، ولې؟ خوب ته درځي؟
ستورو کول د هجر شپو کښې دغه درې سوالونه

ما نه جواب کښې مينه، وينه او رنگونه غواړي
ستا په نازکو شونډو سرو کښې دغه درې سوالونه

نظمونه

✓ نوې کربلا

✓ شکایت

✓ شکر دے خدایا چې خوبونه....

✓ سوالگری جینی ته

✓ زاویه

✓ رڼا

✓ جد و جهد

نوي کربلا

اوچ مخونه، لوړې تندي دي صحرا ده
دا زمونږ د دور نوي کربلا ده

زموکه سره ده نمر په جوش کښې نن د تهر د
هر سرې زغلي په منډو باندې سر د
ټول ماحول لمبه لمبه او تر او تر د
چرتو اوږې تېرې پروت علي اصغر د

چرتو تېرې سکینه ده وار خطا ده
دا زمونږ د دور نوي کربلا ده

دا بچي د اير و پند چې درته ښکاري
دا نيم پټ او نيم بربند چې درته ښکاري
د گرمۍ نه په غوښت چې درته ښکاري
لږ د خلکو نه په څنډ چې درته ښکاري

مستقبل د، تته سترګه د سبا ده
دا زمونږ د دور نوي کربلا ده

يزيدان او شـمران دي راچلـېـږي
 د خپـگان نه اوچتـېـږي راخلاصـېـږي
 نور په خپلو کښې په يوبل ښه پوهېږي
 وينې گوري، نه شرمېږي نه مړه کېږي

هر طرف ته ماتمونه دي غوغا ده
 دا زمـونږ د دور نـوې کـربلا ده

د جمهور د اصليت په مخ خپـږه
 د نړۍ د امنيت په مخ خپـږه
 د وطن د شهرت په مخ خپـږه
 د تمام انسانيت په مخ خپـږه

د تهر پـار هلاکتونـو واوړـلا ده
 دا زمـونږ د دور نـوې کـربلا ده

خه تعجب دے که دې خپې ښکلووم
بي سره يم، خو بي ادبه نه يم

چې ته يې موږ کړې خو خه راز دے پکښې
گنې نوزه هم خه بي ربه نه يم

زه پښتو يم په هر حال کښې سرخرو يم
ازمېښتونه د وفا په ولي مه ږده

د گلونو څانگه تاته مبارک شه
يو ازغی ترېنه زما په څلي کېږده

وېرېره مه، که هر څه وي، نو وي به وروستو نه شې
د حق په لاره خه او يادوه د الله ښ نوم

ساحله نه پوهېږم چې دا څه منافقت دے
په زړه کښې دې بتان دي او په ځله د الله ښ نوم؟

شکایت

د لوړې بوسره په شر اوده وو
خپل خپل گرېوان په ژړا تر اوده وو

زما په غېږ کې یې گرمي کېدله
که په سایه کې د سقر اوده وو

چاهم د حال پوښتنه اونه کړله
هر څوک پوره وو، برابر اوده وو

ستا د نیازینو په مالت کې ربه!
زما بچي بېگانه هر اوده وو

★★★

اوس د خپل ځان گنبد کې ژوند تیروم
اوس په آبداد کې د شاپېریمه
یاره تقطې به را کېږي نه لټوي
هر څه چې یمه ستا د غاړې یمه

شکر دے خدایہ چي خوبونہ د چا واک کڻي نہ دی

شکر دے خدایہ، چي خوبونہ د چا واک کڻي نہ دي
کڻي نوما خوبہ پہ خوب کڻي ہم دیاري کولہ
یا بہ مہی مہی خرولی د چا خان پتی کڻي
یا بہ مہی لنگي، رانگی، یا بہ مہی چاپی کولہ

شکر دے خدایہ چي خوبونہ د چا واک کڻي نہ دي
کڻي نوزہ خوبہ مدام کدہ پہ سر گر خُدم
یا بہ ورو بچولہ سیر ورو کتلو پسی
تمامہ ورخ نہ سوے لوے او نہر گر خُدم

کہ دغہ ہر خہ نہ وے دا خو یقینی وہ ربہ
چي د قسمت پہ شندہ لمسہ ہبش بی ہبش لہ ما!
پہ ہر قدم بہ مرورہ زندگی وہ ربہ
شکر دے خدایہ چي خوبونہ د چا واک کڻي نہ دي

دا خوزه، بيا هم کله کله خان بادشاه ووينم
 د ژوند بي شمېره محرومونه فرار ولټوم
 په خندا بناد شمه په څنگ کښي دلربا ووينم
 شکر دے خدايا چې خوبونه د چا واک کښي نه دي

کني زما د برخي خوب به هم لوتلے وو چا
 لکه زمبابه په لمبو کښي ودرولے وو چا
 ياب به په مخ مخ بر ناحقه ټکولے وو چا
 شکر دے خدايه چې خوبونه د چا واک کښي نه دي

سوالگري جيني ته!

ته د چا د سترگو تور يې، ته د چا د مينې نښه
خوپه حق دې رسېدلې، د ازله بده برخه

ته ښکلا د کاینات يې، د تخليق يو خزانه يې
ډېر نران دې زېږولي، که په خپله زنانه يې

د آدم د زړه ټکره يې، د حواء د سترگو نور يې
دې بدمسته دنياگي کښې، مينه مينه يې سرور يې

خونن ولې داسې ښکاري، بې اسرې او سربېره
په بازارا چغې اوباسې څوک دې نه اوري خبره

د چا خواه ته ورنزدې شي په وړه ژبه گوياشي
خو چې هېڅ درله در نه کړي نو د سوخته په ژړا شي

کله کله په بازار کښې څوک شريف درسره مل شي
خودغرضه منافق شي ستا د ښکلي خوانۍ غل شي

د خدای کړو باندي ځېران شم چې ته ولې در په دريې
در په در خوبه لا ښه وي، ورسره خاورې په سريې

د خدای دومره لوی جهان کښې ستا نه خپله دنيا ورکه
د خپل در په تلاش گرځي د هر دره ورکه، سپکه

نه د چا د کور مېرمن شوې، نه د چا د غاړې هار شوې
خپل پردي در نه ځان نغاړي د هر چا په اوږو بار شوې

د نېستۍ په دوږو خاورو ستا د گل غوندي مخ خړ دی
د انصاف په کمتری کښې تاته هر یو سره پر دی

خپه نه شې زما گلې څوک غمخوار دي د غم نشته
دي ظالم ظالم ماحول کښې ستا د پاره رحم نشته

زاویه

ژوند په خوبونو باندي نه تيرېږي
ژوند د يو تلخ حقيقت نامه ده
خوب يو سراب دے، يو خوږه دوکۀ ده

ژوند د ژوندو په سر کېږي اور خټکوي
ژوند د ژوندو ځنې څرمن اوباسي
ژوند چې هم سوال دے هم جواب هم دليل
ژوند په لمبو خپې ابله تلو ته وايي

ژوند د ليلې د تورو څنو گلاب
ژوند د مجنون د قميص څېرې گرېوان
ژوند د فرهاد د مات تندي نښه ده

خوب يو سراب دے يو خوږه دوکۀ ده

ژوند د مقتل په دروازه کېږي اوسى
ژوند د خليل د سرو لمبو اندېوال
ژوند د منصور د انا الحق ملگر دے
ژوند د خيام د که کاسه کېږي اوسى

کله سور اور دے کله شونډې د يبار
کله کېدې کېدې د زلفو په شان
کله دوزخ کله جنت او خمار

کله د مرگ په ځله کېنې لاس ور کوي
کله د ځان د تېښتې رولتوي
ژوند د عمل د جام تر څه نشه ده

خوب يو سراب دے يو خوږه دوکه ده
ژوند په خوبونو باندې نه تيرېږي
ژوند د يو تلخ حقيقت نامه ده

رنا

لکه چي ژوند په حاي ولاړ وي حرکت نه کوي
 ياد تيارو په تندي ستوري وي خورپ نه وهي
 ياد سپرلي په زړه راښکونکو موسمونو کښې هم
 يوسور کلاب ښه تازه تر وي خو خوشبو نه کوي

داسې زما د وجود جېل کښې يوسړې پروت دے
 ددغه جېل په دېوالونو د تيارو پېره ده
 يو خاموشي غوندي خوره ده يو سخته غوندي ده
 ماته خو هو بهو هم دا منظر کښې پېش کوي
 لکه چي ژوند په حاي ولاړ وي حرکت نه کوي

کله ناکله يومرغی نیمه کړي لار غلطه
 او ددې جېل په وحشت ناکه المناکې زمکه
 خپلو وزرونه يو خوښې را وشغوي
 بيا سمدستي د سترگورپ کښې په يو پر الوزي

ددغه جېل په دې تيارو کښې چي دا څوک يادوم
 دغه سړې نه لېونې دے او نه مړ دے خو بس
 په دغه جېل کښې په دې طمع ورځې شپې تيروي
 چي يوه ورځ به ته په شان د څوار لسمې سپوږمۍ

د خپل رخسار نه د ورېځو نقاب وغورځوي
 او ددې جېل په دې تاريخه المناكه زمكه
 به د خپل مخ څو نوراني شغلې راوغورځوي
 دغه رڼا به ددې جېل تياره له ملا ماته كړي
 او ددغه جېل تېرو تيارو سُمبو سيخونو كښې به
 شي را دننه او زما سترگې به وېرېښوي
 بيا به په ما يو طلسمي غوندي رڼا خوره كړي

هغه رڼا چې مې احساس ته به مې ژوند وڅښي
 هغه رڼا چې د تيارو دېوان به او تېستوي

جد و جهد

موري ته مه خپه کېږه
 که د سختو نه تیرېږم
 ستا دعا چې راسره وي
 زه به څنگه خرابېږم

موري ته مه خپه کېږه

که حالات لمبه لمبه دي
 نن سبا په ټول وطن کېږي
 څه رنگونه خو لا شته د
 د کلونو وانجمن کېږي

لا ژوند یمه ولاړ یم
 هر ستم سره جنګېږم
 ستا دعا چې راسره وي
 زه به څنگه خرابېږم

موري ته مه خپه کېږه

که په دار شم که سنگسار شم

د وختونو و فیصلې دي
پرواه نشته که ازار شم
دا د مینې مرحلې دي

ستا منگول چې مې په سرو
نود هېڅ نه، نه وېرېږم
ستا دعا چې راسره وي
زه به څنگه خرابېږم

مورې ته مه خپه کېږه

که د دهر د هر قاتلان مې
د سندرو ژبه پرې کړي
که د مینې منکران مې
په خنجر و ژبه پرې کړي

غلې غلې په قلاوه
به په زړه کېږم
ستا دعا چې راسره وي
زه به څنگه خرابېږم
مورې ته مه خپه کېږه

کبه رښتيا ويئل گناه وي
 حق د پير مذهب کنځل وي
 د پيسې جېوانيت ته
 سرېتوب راپرځول وي

داسې وران ښه يم ساحله
 نه سمېږم، نه سمېږم
 ستا دعا چې راسره وي
 زه به څنگه خرابېږم

مورې ته مه خپه کېږه
 مورې ته مه خپه کېږه

افتخار

زه دا پيش كوټي كوله شم، چې په راتلونكو
وختونو كې به ساحل د پښتو يو ډېر ځانگړی او
مثالي شاعر وي، داسې شاعر چې هر وخت او هر
ځای نه پيدا كېږي.

سعدالله جان برق

۱/۱/۲۰۱۳ منگل